

eu litteris mandavit ad Baluzium datis; Codex ille A Bruxellensi ac Parisiensi (editis) inventus est longe ob aliusque diversus. Primus siquidem voluntinis illius exigua pars est. In altero vero (editione Garnerii) sicut mole majori, multa desunt, et ea quae continentur, ordine praeterea varia legantur. Quare manus operi filio admota fuit, ut integra codicis Vaticani excerpione volis tuis satisfacrem. Quoniam vero ea omnia, quae habentur in editione Bruxellensi, prorsus convenientia re et ordine cum manuscripto Vaticano, nullatenus duxi in iis transcribendis tempus insumere ac labore penitus ostili suæ desideria prestatte; sed salius existimabis nos adoriti, ubi desili Rigberius. Barbaris ad truncis velibus rotat hic codex. Et quavis facile potuerint ex ingenio illes vel supplerre est emendare, ex industria

tamen emis, concius optare te genuinum ac fiduciissimum illius codicis, qualiscumque sit, exemplar.

II. Bellavacensis, perlinens ad capitulum Ecclesiæ Bellavacensis. Sic liber exigitur clavis Labbenum, cui ad juvandam Conciliorum Collectionem commendatus fuerat, ut eam Vaticana docera ius conferri ab amicis suis Romanis postolaret Garnerius, qui primas ei deserit, capite 2 præfationis generalis in omnia M. Mercatoris opera, Synopsim operum ejusdem et reliquorum conexi argutienti opaculatorum, propterea jacent, exhibuit. Generalem monet, Iesus Christus esse partes, quarum altera synodum quiniam complectatur, altera præferat hunc titulum recentiore manu appositum: Synodus Epkesiana, ubi Nestorii heres cuncto suo nuctore damnatur. Postremo cumdem occulta suis usurpavit Baluzius.

MARII MERCATORIS OPERUM QUÆ EXSTANT PARS PRIOR,

CONTINENS

EA QUÆ PERTINENT AD HERESIM PELACIANAM.

SEU POTIUS COELESTIANAM

PRÆFATIO HISTORICA IN COMMONITORIUM M. MERCATORIS SUPER NOMINE COELESTII.

Episcopi ex Occidente ejus, propter pertinacem heresim Pelagianæ defensionem, cum desperassent se posse obtemperare a sede apostolica quod summopere cupiebant, nimis ut vel causa tota retractaretur, vel suis ipsi adibit sine legitima subscriptione rescuerentur: animum Constantinopolium converterent, si quo ratione episcopum urbis regie in suas partes allicerent, aut saltem imperi orbi patientem precium in commissione sui commutarent.

Tentaverant jampridem Atticum Constantinopolitanum episcopum artibus Cœlesti, Sisinniumque Attici successorem, per idoneos homines: sed utrumque irrito conatu, cum ille, ut erat catholice fidei magister (Cœlestinus in epist. ad Nest. 1 part. conc. Ephes. cap. 18), non impar tanta sedi, obstinatos hereticos ne consistere quidem passus sit in urbe; iste prædecessor exemplum secutus a lupo rum insidiis suum ovile defendebit; ambo beati Joannis vere successores, quam invenerant fidem solam predicatori voluerint.

Verum cum Nestorium Sisinnio sufficium viderent, eumque intelligerent multum gratia valere apud imperatores, multum apud oulicos posse; quippe qui a Theodoro evocatus Antiochia fuerat, tamquam par viuis implendens Chrysostomi sedi, et oulicos partim donis, partim opinione sanctitatis, atque dicendi facultate sibi devinxerat; magnam spem conceperunt, se ejus ope habituros uidium in palatium, suasque imperatori delaturos querelas, quasi temporibus orthodoxis pro fide orthodoxa per calumniam et ex subreptione periculum sustinuisseant (In epistolis Nestorii ad S. Cœlestinum).

Sunt duo maxime factebant: alterum, quod communem haberent cum Nestorio, magistrum Theodororum Nopuestennum; alterum, quod heresis sociitate jungerentur. Nam a Theodoro Nestorius didicere impetraverunt, cujus proferenda occasionem querebat, et Pelagiani cum ipso pariter beatam Virginem accepunt esse Cœlestinas.

Ei vero Nestorius Julianum sum suis participibus episcopis Cœlestiumque ipsum in omniciam recepit: namque apostolicam sedis sedictum, quo damnati fuerant, neque Honorii reveritus edictum, quod erant proscripti; immo spem absolutionis ausus est promittere, pignorigue fidei id primum dare, quod caveret ne Pelagiani comprehenderentur Theodosii lege adversus omnes heres (L. 65 de Hæret. Cod. Theod.). Deinde per oulicos efficeret ut ad principis auxiliantium tumultuerrim, tuique palatini querelis implerent; permittit ei quoque ut in ecclesia sum misericordis doctris interessent. Derigue datis ad Cœlestinum sumnum pontificis litteris, substituer, vel ut verius dicam (verbis sumi Cœlestini) subdito consanguineæ sibi improbitali improbo suffragaretur affectu (Lib. de Incarn. cap. 5).

Atque hinc factum est ut illi jam non ab omnibus, ut prius, hereticorum loco haberentur; sed ab aliis impo-

tuna commiseratione tacis, sola indignatione pontificum Romanorum, non causa iniquitate laborare; ab aliis nullum mereri dicerentur patrocinium, utpote propter obstinatam heresim ex Occidente projecti; reliquis interim, ob ignorantiam rei gestae, eos nec absolventer omnino, nec etiam damnantibus (In epist. Nestorii ad S. Celestimum).

Cum cerneret Mercator in partes super ea re scissam non tantum Ecclesiam Constantinopolitanam, sed etiam aulam principis, virosque intelligentes religione praestantes pendere dubios, quam in partem concedarent, qui tamen magnum facturi essent prejudicium adversus bonam, sin minus in ipsam irent; ut periculum imminentem averteret, causamque fidei artibus hereticorum nutare non sineret, Commonitorium scripsit Graece primum, deinde Latine, super nomine, ut ait, Cœlestii, quo totam rei seriem explicaret, omnibusque patescere, turbulentos istos homines vere esse hereticos, quoque merito ex Occidente pulsos.

Id ut præstare: efficacius, protulit principia litis totius instrumenta, adhibitisque testimoniorum publicis et actis ecclesiasticis, exhibuit, velut per synopum, habita ubique terrarum concilia, judiciorum ordinem ac modum, factas a summis pontificibus condemnationes, edicta principum, quibus Ecclesia judicio roburata sunt, et communem totius Ecclesie in hereticis damnationis consensum, ac indulgentiam sedis apostolicæ in recipienda in qui redirent ab errore, aliaque id genus plurima, unde omnibus veritas constaret, atque ipsi quoque Peligni ad meliorem mentem vocarentur.

Hujus operis quinque sunt partes: prima complectitur causam Cœlestii, quomodo acta est Cathagine, Constantinopoli, et Romæ; in secunda Pelagi mens errorque detegitur, ex indubitate ipsius libris; continetur in terita utriusque heretici condemnatio, sive quæ a duobus summis pontificibus Zosimo et Innocentio, sive quæ a Patribus Diöspolitanæ synodi facta est; quarta ostendit utriusque heretici eandem omnino suisse sententiam, atque ita alterius condemnationem ad alterum pertinere; in quinta denique convenit Julianus; partim ut exponeret si quid haberet querela vel questionis, partim ut resipiscientium exemplo ad Ecclesiam rediret.

Mirum vero quam multa in hoc uno libello proferantur adjumenta causæ catholica: sed dolendum ex iis tam pauca pervenisse ad relatum nostrum. Meminit Mercator, immo præ manibus, cum offerret Commonitorium, habuit exemplaria libelli a Paulino dati Aurelio adversus Cœlestium; actorum concilii Carthaginensis sub eodem Aurelio; litterarum Attici ad majorum sedium Ecclesias de condemnatione Cœlestii; actorum concilii Romani sub Zosimo; et ejusdem litterarum ad universos orbis episcopos; commentatorum Pelagi in epistolas apostoli Pauli; librorum Pelagii ad viduam; litterarum et libellorum Erolis atque Lazarri adversus Pelagium; synodarum concilii Carthaginensis et Milevitani ad sanctum Innocentium, recriptorum Innocentii ad utrumque concilium; actorum Diöspolitanæ synodi sub Eutogio, immo et Antiochenæ sub Theodoro; litterarum Praylli jam non commendantis Pelagium, sed damnantis. Verum ex iis pauca nunc habentur; nonnullorum supersunt quidem fragmenta; sed admodum parva; ipsi quoque Commentarii in Epistolas Pauli a Cassiodoro interpolati sunt, ceterorum nihil remunet, præter memoriam et desiderium.

Quis fuerit eventus, quemque effectum haberit tam curiosa sollicitudo viri apostolico zelo successi pro fide catholica, docet ipse Mercator in titulo Commonitorii his verbis: Per quod Commonitorium cognito funestissimo errore, imperiali præceptio tam Julianus defensor et sequax ejus, cum ceteris sociis et participibus suis, quam postea idem Cœlestius, de Constantinopolitana urbe detrusi, in synodo quoque Ephesiensi ducentorum septuaginta quinque episcoporum sententia postmodum in præsenti damnati sunt.

Sed quoniam in hoc opere non solum attingitur tota fere Pelagiana riginti trium annorum historia, sed etiam narrantur multa, vel haec tenus inaudita, vel solis eruditissimis nota, visum est operæ pretium duo præstare in notis: alterum, ad rationem temporum omnia historica exigere; alterum, testimoniorum veterum auctoritatem Mercatoris augere; sed utrumque brevius quam forte postuleti argumenti qualitas, quoniam hec ipsa, omnianque id genus reliqua, copiosius aliquando; si Deus voluerit, in historia Pelagiana, quam præ manibus habemus, executuri sumus.

MARI MERCATORIS COMMONITORIUM DE COELESTIO IMPERATORI OBLATUM,

Cujus titulus est in antiquis exemplaribus:

Exemplum a Commonitorii quod^b suner nomine Cœlestii Graeco sermone a Mercatore datum;

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

* Hoc nomine, quod ubique passim reperitur apud scriptores illius temporis, etiam Grecos, intelligitur memorialis quidam libellus: non tamen is quo quis juvet memoriam, quem in sensu acceperunt Augustinus (*Lib. 1 Retract. cap. 5*), et Vincentius Lirinensis (*In Commonitorio*); neque etiam ille quo breviter alicui dantur mandata, ut est non semel in concilio Ephesino, et in jure civili; sed quo instrumenta continentur, quibus causa: alienus dignitas vel a judece vel ab aliis estimari possit. — Edit m. est primo a clarissimo viro Philippo Labbeo in tomo secundo Conciliorum p. 1552; deinde ab eruditissimo viro Henrico de Noris lib. u Hist. Pelag. cap. 6;

A postea vero cum reliquis operibus Marii Mercatoris a R. P. Garnero. BALUZ.

^b Cœlestii dixit, et non etiam Pelagi, quia agebatur de damnando eo qui Constantinopolitana urbana ciebat; Pelagus autem post condemnationem, vel in patriam recesserat, quod nonnihil perperam visum est, vel potius in aliqua parte Palæstinæ subteritat, quod magis reor. Dixa in aliqua parte Palæstinæ: nam a sanctis et venerabilibus Hierosolymorum locis deturbatum fuisse a posteriore synodo, cui Theodosius Antiochiae episcopus presedit, Mercator tradid. (*Comm. cap. 5*).

est, non solum • Ecclesie Constantinopolitanae, sed etiam plurimis • religiosissimis viris; oblatum quoque • piissimo principi Theodosio semper augusto; id ipsum ex Graeco in Latinum translatum per eundem Marium Mercatorem Christi seruum, ⁴ in consulatu Florentii et Dionysii VV. CC. per quod Commonitorium cognito funestissimo errore, • imperiali precepto, tam Julianus defensor et ¹ sequax ejus, ⁵ cum ceteris sociis et participibus suis, quam postea idem Cœlestius, de Constantinopolitana urbe detrusi, ⁶ in synodo quoque

CASTIGATIONES ET NOTÆ

• Non item Constantinopolitano episcopo, partim quia Clerus Constantinopolitanus discessionem fecerat magna ex parte a suo episcopo haeresim praedicante; partim quia Nestorius, qui tunc sedem urbis regia tenebat, adductus erat Pelagianis (Cyrill. in epist. ad Cœlestium, 1 part. concil. Ephes. cap. 14). Unde Cassianus (Lib. de Incarn. cap. 3): Intercessionibus suis Pelagianorum querelas foveat, et scriptis suis causas illorum asserit, quod subtiliter his, vel, ut verius dizerim, subdole patrocinatur, et consanguineos sibi improbitabilis improbo suffragatur affectu; sciens scilicet ejusdem se esse sensus, ejusdem spiritus, et ideo dolens cognatam sibi haeresim ab Ecclesia esse disjanciam. Unde etiam sanctus Cœlestinus (In ep. ad Nestor. 1 part. conc. Ephes. cap. 18), Hos hereticos sedibus suis injusta dicens expulit justa damnatio, quos ille invenerat regarem, non putamus esse mirandum; invenerunt enim impiam prædicationem, cuius comparatione se astinent innocentes. Et paulo post: Quid tecum faciunt, qui sunt haec negando damnavi? numquam sine suspicione, que sibi sunt adversa, convenient; ejicerentur denique, si tibi quoque similiter displicerent.

• Monachis minirum et laicis, sed præsertim monachorum Patribus, sive Archimandritis, qui plurimi erant Constantinopoli, et in locis viciniis: omnibus enim insidias ponebant Cœlestiani, ut sin minus incertos traherent in suas partes, saltu, societate cum viris religiosis, captarent opinioneum pietatis. Vide quæ scribit Gennadius (Lib. de Script. Eccl. cap. 45) de Juliano eleemosynis multos religiosorum illicitos sua haeresi sociante.

• Theodosius junior, quem Patres Ephesini novum Constantium non semel dixerunt, cum miro fidei catholice studio flagraret, legem dedit Constantinopolit ad Florentium PF. Orientis 3 kal. Jun. Felice et TAURO coss. (Cod. Theod. lib. vi) adversus omnes haereses, Nestorio quidem, ut creditur, auctore, sed simul per summam impietatem abutente piissimi principis religione, ut haeresi suæ per aliarum stragem viam faceret (Vine. Liri, in Comm.). Dignum vero animadversione est, inter tot haeticorum nomina, quoniam in legi numerantur, non appellari Cœlestinos, quos maxime tamen oportuerat, ob pristinam ab Atico condemnationem in ipsam et urbem regia; sed non immerito creditur Nestorius per se ita informasse legem, ut amicos et utiles futuros exciperet.

• Incidit consulatus ille in annum Christi 429, Cœlestini papæ 7, Theodosii 22, Valentinianni 5, ut censiat, tum ex fastis consularibus, tum ex historia temporum. Sed dubium oritur, nec illud leve, oblatum dicatur Commonitorium Theodosio his primis consulibus; an vero tunc latinitate donatum, cum ante plures annos oblatum fuisset Graeco sermonie, et imperatori et Atico Constantinopolis episcopo. Priorem sententiam secuti sumus in prima dissertatione ad libellum Juliani; posterior tamen non improbabilis videtur. In eam vix non irem, nisi me Mercator ipse retineret in priore, qui (Comm. cap. 5) cum loquitur de Theodo Antiochus episcopo, functum fato significat. Obiit autem anno: 428, ut tradit Theodoretus (Lib. v Hist. Eccl. cap. 39). Sed vehementius urgent secutura mox verba, in presenti; ostendunt enim factam tempore concilii Ephesini interpretationem Latinam.

• Non existat, quod selam, præceptum illud; neque enim in Codice Theodosiano reperitur, neque

A apud ullum hujus temporis scriptorem. Datum vero oportuit ad Florentium PF. Orientis, siquidem foret appendix quedam legis anno superiori ad eundem date contra omnes haereses.

Verum, inquiet aliquis, quidni data dicatur ad Nestorium, quemadmodum in eadem causa legimus (In append. ad Cod. Theod. n. 8) statas duas, alteram ad Aurelium Carthaginem ab Honorio, alteram ad Patroclum Arelatensem a Valentiniano Caesaris? Ne id credamus obstat, quod inter evolvendas imperiales leges, animadvertere licet, eas solas ad episcopos directas, quarum execucio muneris ecclesiastici foret; ad prefectos, quae vim coercendi penitus criminosos postularent. Præceptum vero de quo nunc agitur secundi fuisse modi verba Mercatoris declarant. Quæ vero lex dicitur a Valentiniano directa Patroculo, data est per se ad Amaci PF. Galliarum; sed ita ut per Patroclum Amaci conveniendos curaret episcopos, qui sin minus ecclesiastica ratione emendarentur, post vigesimum diem suis ex sedibus ejeciti præfecti edicto cogerentur e Gallis exsulare.

• Sequentes ejus legit Norisius, qui hoc Marii Commonitorium ex Palatino codice descriptum evulgavit in Hist. Pel. lib. II, cap. 6, et omittit V. C. GALLAND.

• Julianus nomine octodecim episcoporum scripsit ad Zosimum summum pontificem libellum fidelis, quem nos edidimus in lacum. Scripsit etiam eorum deinde nomine epistolam ad Rufum Thessalonicensem, quam Augustinus resolut tribus posterioribus libris ad Bonifacium. Ex eo numero septem videntur aliis præsistisse, quippe quorum nomina memoria prodiuntur: Julianus, Turbantius, Florus, Orentius, Fabius, Persidius, et Marcellinus (Epist. 1 et 2 Nestorii ad S. Cœlest., 1 parte conc. Eph. cap. 16 et 17, et II parte act. 5, in Synodica ad S. Cœlestium). Sed et inter istos quatuor nobiliores fuerunt Julianus, qui ductor agminis; Turbantius, ad quem scripsit Julianus quatuor priores libros adversus S. Augustinum; Florus, ad quem missi sunt octo posteriores; Orentius, cojus impulsu Annianus interpretatus est octo priores Chrysostomi homiliae in Matthæum. Ex his Turbantium ad Ecclesiam redisse, abjurata haeresi, tradit Augustinus his verbis (Lib. I Operis Imper. cap. 2): Utinam imiteris Turbantium post illa tua scripta, et post has tuas laudes, quibus eum dicas magna virtutum fulgere conspicuum a vestro errore liberatum. Quo ex loco infero Turbantium eo tempore liberatum ab errore, quod inter scriptum operis postremi a Juliano, et responsionem Augustini intercessit. Neque enim Julianus tantis laudibus ornasset hominem qui jam recessisset a fide, ut aiebat ille, catholica, ad sordes Manichæus.

• Julianus cum suis damnatus est in concilio œcumeno, cum prius a schismaticis dicatur absolutus. Absolutionis illius meinuit Gregorius Magnus. (Lib. v Regest. epist. 14, et lib. vi epist. 61, lib. vii epist. 48), scribuisse a schismaticis definitum de Adæ anima, quia in peccato mortua non fuerit, eo quod diabolus in cor hominis non ingredierat; et si quis hoc dixisset, anathema esset. Historiam hanc alibi prolixius narrat, traditque, in multis codicibus acta catholica schismaticis ita suis confusa, ut multis errorem crearent. Verum in actis, qualia nunc habentur, nihil tale inventur. Id totum in secunda parte operum ostendemus, cuiusmodi fuerit, et populari super ea re opinionem convellemus.

Ephesiensi & ducentorum septuaginta quinque episcoporum sententia postmodum in praesenti damnati sunt.

CAPUT PRIMUM.

De causa Cœlestii, quomodo acta est Carthagine, Capitale Mæntinopolis et Rome.

• Cœlestius quidam. • eunuchus matris utero

A editus, discipulus et auditor Pelagi, • anno viginti plus minus annos egressus ex urbe Romana Carthaginem Africam totius metropolim venit, ibique de infra scriptis capitulis apud Aurelium episcopum memorare urbis per libellum a quodam Paulino

CASTICATIONES ET NOTÆ.

• Nota numerum Patrum Ephesi congregatorum haec tenus incertus nec a se dies nisi Mercator, cum in prefatione ad sermones Nestorii adversus Pelagianos, ducentos dumtaxat septuaginta quatuor numerus: nam facile potius in al erit locum irrepere error, incuria notariorum qui vel in napis omisserint, vel in abhio i potuerint ante v.

Refragari tamen videri possit Mercatori, tum Cœsoniana collectio, in qua numerantur 199 patres; tum vulgaris coaciliorum editio, in qua 153 dumtaxat subscripti leguntur; tum synodales epistole, quae id unum dicunt, conveisse episcopos supra ducentas; tum acta conciliorum posteriorum, ubi sit mentio ducentorum dumtaxat. Sed Cyrius Mercatori sicut in epistola ad Alexandrinos, cum sis: Sumus hic congregati episcopi ultra ducentas, fore plus minus trecenti (ii pars. conc. Ephœ. act. 1). Neque ipse sibi pregnat, cum in epistola ad electrum Constantinopolitanum scribit in hac verba: Episcopi autem, qui hanc in illum cœlum exterrit, amplius ducenti eramus (*Ibidem*). Nam cum depositus est Nestorius actione I, nondum ad venerant sedis apostolicæ legati, neque ex Orientalibus schismaticis multi transierant in partes catholicarum, ex quibus, sive recent advenientibus, sive redenientibus ad fidem, confundari potuit numerus episcoporum sub locum concilii causas conficiunt. Sed iterum hac de questione dicetur ad prefationem in sermones Nestorii contra Pelagianos.

• Ex his verbis colligo, ut max dictum, Comitiorum tempore concilii Ephesini ex Greco in Latinum suisse versum, ut numerum legalis sedis apostolicæ, ipsius Bassilius Carthaginensis diacono daretur deferendum in Italiæ et in Africam, una cum litteris et canonibus Ephesinae synodi.

• Talem hujus hominis historiam lemmus in dissertatione de auctoribus et defensoribus heresis Pelagianæ, locum consule (*Dissert. 2*)

• Iterum id a Mercatore dicitur (*In præf. ad Subsol.*): Pelagio adhærit Cœlestius, nobilis notu quidem, et tunc temporis auditorialis scholasticus; sed naturæ viu eunuchus matris utero editus. Illud vero, cuius hactenus inauditus, confirmari tamen potest auctoritate Osios in Apologia scribentis in hac verba (*Cap. II. nostræ editionis*): Et multus nester, lauis in fronte, diophthalmus, non necessarium tibi existimat munimen in capite, qui possibiliter præsumit in carne. Hunc locum traetavimus copiosius in dissertatione inexacta. Certe voces istæ, multus et lauis in fronte, indicant eunuchum, quamquam nonnulla subest distinctionis, que loco iam dicto solvitur.

• Sin minus adhibeatur correctio quo apposita est, sed ita legatur, ut est in nroque manuscrito codice: Cœlestius quidam eunuchus matris utero editus, ante viginti plus minus annos discipulus et auditor Pelagi egressus, etc., incertum erit, an ad egressum ex Urbe pertinet annorum numerus. An ad Cœlestium sub Pelago disciplinam. Ad hanc retulit eruditus P. Labbeus, quia de mutanda lectione quam in manuscriptis invenerat non cogitavit. Ego contra non dubito quin ad egressum ex Urbe spectent verba, et emendari textus debuerit; nam Cœlestius Pelago iudicium adhæserat, cum eterne versare ut Romæ, et a Rosino Syro docerecur quod tradidit percuti non esset (*In præf. ibi Subnotationem*). Id vero contigit

sub Anastasio, quemadmodum ippinus Marius. Cum ergo Augustinus vivere desierit anno 403, et anno 429 Mercator scriberet, anni viginti septem interluxerint. Adde quod Cœlestius contra peccati tractatus scriptus ante elaboratas a Pelago breves expositiones in Pauli Epistolas; testatur enim auctor Prædestinali (*Lib. i. hær. 88*) Pelagium in Cœlestii scripta intendisse, cum referret argumenta impugnacionis percasti traducere. Has vero et positiones abunduisse Pelagium ante primam stationem Urbis scribit Mercator (*Corona. cap. 2*). Cum ergo prima bœc vastatio Urbis contigerit anno 409, secunda anno consequente, necesse est fateri Cœlestium aduersus peccatum originale anni hac tempora scriptasse, atque illa rudiuentum heresis longe ante posuisse.— Ante viginti plus minus annos discipulus et auditor Pelagi egressus. Ita nos repusimus, secuti auctoritatem veterum liberorum et exemplum duorum priorum editorum. Garnerius existimat multa ad esse ordinem horum verborum, et ita edidit: *discipulus... Pelagi, ante... annos egressus. BALUZ.*

• Egressus est cum Pelagio ante obsessam Urbem ab Alarico, et prouide circiter mensem Maium anno 409. Urbe enim capita est die 24 Augusti; neque immen Cœlestius necat venit Carthaginem, sed divertit in Siciliam, immo siu in ea subtilit, multisque suos errores peruersa, donec Carthaginem leaderet, quo prima non pervenit, quam celebris illa catholicorum tuum Donatistis collatio, aut habetur, aut habenda ad constitutum diem expectaret. Scribit enim Augustinus (*Lib. de Gest. Palest. cap. 22*), eo tempore visum sibi Pelagium; nec dubitari potest quin anno stauum venerini, ibique viae quidem, non tam erexit, societatem salverint: Pelagio siquidem in Transmarina, ut doquatur Augustinus (*Ibid.*), id est, in Palestina profecto, Cœlestius remansit Carthagine, suosque subrependi ad presbyteratum conatus exseruit.

• Baronio videtur, nec sine gravissima ratione, ideam esse Paulinus qui Cœlestium accusavit, et qui, potenter Augustino, Vitam S. Ambrosii scripsit, immo qui anno 401 Carthaginem missus est a Venerio Mediolanensi episcopo ad Aurelium, qui ex concilio Carthaginensi secundo petierat ab Anastasio Romane, et Venerio Mediolanensi ex Italia submitti clericos, ad supplendam Africorum inopiam. Exstat apud Birunum (*Ad am. 418, num. 7*) libel. as a Paulino Diaconi Cœlestii accusatore missus ad Zosimum, eius ex stylo facile quisquis intelliget unum evan demque esse qui et Vitam S. Ambrosii scripsit, et Cœlestium ad judicium Aurelii vocaverit. Unde demandas Iudiciorum, a quo Paulinus dicitur presbyter (*Lib. de Scriptor. Eccles. cap. 4*). Certe longe etiam post vitam Ambrosii scriptam appellatur adhuc a Zosimo et ab Augustino diaconus; an vero missus sit Carthaginem a Venerio, non perinde paret. Baronii conjecturam revertere videtur Prædestinali auctori (*Lib. i. hær. 88*), qui defensorem et procuratorem vocal Ecclesiæ Mediolanensis. Quamquam hac verba sine magna vi trahi possunt ad tempora quibus Paulinus procurabat res Ecclesiæ Mediolanensis, et censebatur inter diaconos S. Ambrosii; non sitem ad ea quibus Carthaginensi clero affectus post missionem Venerii, Cœlestium accusabat.

* Diacono sanctæ memorie Ambrosii Mediolanensis A episcopi est accusatus, sicut gestorum confessio se habet, quibus idem libellus insertus est (quorum gestorum exemplaria babemus in manibus), tamquam hoc non solum ipso doceret, sed et per proxime conspirantes sibi diversos, qui haec per populos disseminaront, misisset. id est :

Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, moriturus fuisse.

Quoniam peccatum Adæ ipsum solum lœvit, et non genus humanum:

Quoniam parvus, qui nascuntur in eo statu sunt in quo fuit Adam ante prævaricationem.

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

* Augustinus multis in locis (*Lib. de Pecc. Orig. et alibi passim*) meminit Paulini Diaconi, nec tamen uspiis peruit cui Ecclesiæ ministraverit. Memineral sane Prædestinati auctor (*Loco mox citato*) cum scriberet : Bestias si (*Cœlestio*) quidam Paulinus Diaconus defensor et procurator Ecclesiæ Mediolanensis. Perit quidem acensatorius libellus Paulini, sed remansit memoria, tum in libello quem idem Paulinus misit ad Zosimum, tum apud Augustinum, qui nonnulli ipsius fragmenta refert (*Lib. de Pecc. Orig. cap. 3 et 4*), nonnullo tamen disorimine; nam aliquando sextum omittit, quod de impeccantia quorundam heminum est (*Lib. de Pecc. Orig. cap. 11*); aliquando totidem referuntur quidem, sed ordine parumper inverso (*Lib. de Gest. Pelusi. cap. 11*); aliquando alio tempore decim recensuntur pertinentia ad gratiam liberumque arbitrium, et divitiam salutem (*Ibid., cap. 35*); de impeccantia vero vel silentium est, vel alio nomine agitur. Ex his porro sex priora quatuor pertinent ad peccatum originales, reliqua duo ad comparationem legis et Evangelii, humanumque etiam sub lege viventium impeccantium.

* Non longum tempus pouit Cœlestius in tirocinio Pelagi; sed mox cum magistri sui aut cantioris artes aut literarioris indebet non forret, totius agminis ducatur arripuit, hominesque misit in provincias, qui non tantum in vulgo, immo nec tantum inter clericos, errorre spargerent, sed ipsos quoque majorum sedium episcopos tentarent. Unde Augustinus Hilario scriptu de Cœlestio que faciunt ad hunc locum (*Epist. 89*) : Fuerunt, inquit, etiam apud nos, qui ubicumque poterant, hac sub erroris nova semina spangerent, quorum nonnullos per ministerium nostrum stramque nostrorum misericordia Domini ab illa parte sanazit. Nec tamen hic deterso aliquos arbi ror, maxime apud Carthaginem, sed jam occulte musulmanos Ecclesiæ fundatissimum fidem. Nam unus curas nonnihil Cœlestius in eisdem civilibus Ecclesiis, iam ad presbyteri honorum subtempore corporat; sed idealissima libertate fratribus, propriis has ipsos contra Christi gratiam dissipationes usque ad iudicium episcopale perductus est: tamen edictus est confiteri proprie deceptiōes parvulas, quod ei ipsius redemptio sit necessaria; ubi quoniamque notariis de peccato originali aliiquid expressius dicere, tamen ipso redemptione nominis non parum sibi præscriptum. Unde enim redimenti sui, nisi a diaboli potestate, in qua esse non possent, nisi originalis obligatione peccati? aut quo prelio redimuntur, nisi Christi sanguine, de quo apertissime scriptum est, quod in remissionem effusos sit peccatorum? Sed quia magis convictus ei ab Ecclesia deestatus, quam correcias et pacatos abscessit, veritus sum ne forte illi sit ipse, qui velestrum fidem perturbare conatur: ideo nomis aperte commemorationem posuvi esse faciens. Sed tenebas iste, etiam ali consories ejus erroris (plures enim tunc quam sperare posseunt, ut ubi non videntur etiam alios ad suam sectam inducunt, et sic crebrescent ut recessum quo sim erupunt), nos ta-

B men malentes eos in Ecclesiæ compage sanari, quam ex illius corpore, velut insanabilia membra, resecari, si innen hoc permittit ipsa necessitas; timendum est enim ne plura patuerint, dum putribus parcitus. In eamdem fere sententiam Hieronymus (*In pref. lib. iv. in Jeremiam*): Hæresis, inquit, cœpit reviviscere, et non solum in Occidentis, sed etiam in Orientis partibus sibilare, et in quibusdam insulis, præcipueque Sicilia et Rhodi, maculare plerosque, et crescere per dies singulos, etc. Vide quæ prelxie disseruimus de artibus Pelagianorum ad hæresim suam spargendam (*In disser. 3 et libell. Juliani cap. 3*).

* Capitulus *Suprascriptis septem pars bus synodalium* Labbeus edidit ex exemplaribus. Ita etiam Garnerius, qui praeter sic locum interpolavit ut ederes : De quibus omnibus capitulis, ut constat ex supradictis exemplaribus. Norisius retinuit lectionem libri Vancani, nisi quod pro septem partibus scriptis insertis partibus. Nos secuti sumus consensum veterum librorum. Fieri antea potest ut septem parva gesta dico rit Mercator eo modo quo vel res dixerunt Nilum septempwinum et septemplicem, statuum septempedalem, clypeum septemplicem, et isti unum item septemplicem. BALUZ.— Iste locus mendosus eruditus est, atque a viris eruditis qui Mercatoris Commonitorum primi vulgarunt, varie editus. Veturum librorum lectionem, quia hic inter se consentiunt, reddidit el. Baluzius. Nihil, opinamur, voluit Mercator, nisi ut intelligeremus de septem capitulis Cœlestii alia fuisse contra ipsum pari numero condita. Certe capitula Cœlestii septem in altero Commonitorio Mercatoris referuntur supra p. 3. Ex iiii unum hic omis sun a librariis, scilicet : Quoniam infantes, etiam non baptizantur, habent vitam æternam. BENED. In App. ad tom. X opp. S. Avg. p. 69.— In eamdem sententiam præverat Cotelerius Mon. Ecol. Gr. tom. II, p. 801, qui locum, alia adhibita interpretatione, sic refert : De quibus omnibus capitulis suprascriptis septem partibus (.ubaudi septem capitula) synodalium gestorum, Patres et episcopi regianis illius resistiterunt Cœlestio. GALLAND.

* Patrum nomine intelliguntur primates, sive seniores provinctorum episcopi. Sic Augustinus Victorinum Numidiae seniorum appellat Patrem; Idem enim senior erat et primas in provincia Africa aliis a proconsolari in qua Carthaginensis episcopus primatum tenet, non scilicet sum, sed sed addicendum; cum in Mauritania, Numidia, etc. qui primus omnium episcoporum ordinatus fuerat, cuiuscunque tandem civitatis sedem nihil habet, præsideret aliis, conveneret concilia, iuraret sententiam, etc., atque hinc solitus esset vocari senex. Unde Innocentius rescripsit Patribus concilii Milevitanis episologam interstitit. Si bono seni, etc. (Apud August. opus. 181.).

* Eadem narrat Orosius in *Apologia Expugni corona vestra breviter, ut, polvi, Cœlestium fera ad hanc tem prædicti subtemporem, apud Carthaginem plurimis episcopis judicantibus, proditum, spoditum, non-*

acquiescens, quia immo resistent actis eisdem [Bal. A Romani episcopi examen credidit appellandum; ^c qua add. quibus frequenter auditus est], ecclesiastica ^a communione privatus est. ^b A qua sententia ad

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

victum, confessum, detestatumque ab Ecclesia, ex Africa profugisse (Apolog. cap. 3). Nota, plurimis episcopis judicantibus; inde enim constat Coelestium in synodo, eaque copiosa damnatum, quod annotasse condonabile est (Vide dissert. de Synod., ad 1 synod.).

Mox idipsum testantem Orasium audivimus, Orosioque consenit rursus Mercator (Comm. cap. 1) num. 6. ubi tradit Coelestium a Zosimo vocatum ad plenorem auditum, ut quæ promiserat festinaret implere, id est, ut damnatis prædictis capitulis, sententia Afrorum pontificum, qua fuerat communione privatus, absolveretur. Consentienti re ipsa Patres Carthaginensis concili (In synodica ad S. Innoc.). cum detestatum scribunt. Nonnullis videtur ipse quoque consentire Augustinus propter hæc verba (Lib. de Pec. Orig. cap. 7) : A vinculis tamen excommunicatio nis nondum viens est (Zosimus) solvendus (Coelestius), sed interposito duorum mensum tempore, donec rescriberetur ex Africa, resipisciendi ei locum sub quadam medicinali lenitate concessus est. Verum ultata verba non faciunt certam fidem. Quid enim obstat quominus pñ-siut, immo forte debeat, intelligi de excommunicationis sententia ab Innocentio in Pelagium et Coelestium lata, non item de iida quam prius tulisset Aurelius. Id enim confirmant Patres Africani, eum aiunt, referente Prospero (Lib. Cont. Coll. cap. 10) Constitutum in Pelagiū atque Coelestium, per venerabilēs episcopum Innocentium, de beatissimi Petri aede prolatam maneras sententiam, donec apertissima confessore salerant, etc.

De appellatione Coelestii ad sedem apostolicam silent quidem Hieronymus, Augustinus et Orusius; sed, prater Mercatorem, testis est Zosimus alloquens episcopos Africæ (Epist. 3 ad Africanos): Vobis inquit, volumus habere tractatum de illo, qui apud vos, sicut ipsi per litteras dicitis, fuerit accusatus, et ad nostram, quæ se assereret innocentem, non resurgens iudicium, ex appellatione pristinae venerit sedem. Testis etiam Paulinus Diaconus in libello ad Zosimum (Apud Bar. ad an. 418), cum ratione reddit, eum iudicio non assurit, licet a Basilisco Subdiacono vocatus, propterea quod anticipasset Zosimum iudicium: Apud sedem, inquit, apostolicam nihil agere potui, quia is qui ad eam sedem provocaverat defuit, quem oportuerat utique suæ appellationis merita prosequi; maxime cum, nihil agente appellatore, secundum etiam humanas leges, superior sit semper ille qui somel vicit. Testis da-nique Facundus Hernianensis (Lib. vii, cap. 3): Quem Coelestium, inquit, in Ecclesia Carthaginensi convictum atque appellantem apostolicam sedem, ipsi (Zosimus) gestis discusserat. Hoc Facundi testimonio usus est eruditissimus Petavius ad solvendam difficultatem questionem, quomodo sedes apostolica prima, ut ait Prosper (Tomo III Dogm.), primusque Innocentius, ut scribit Facundus (Lib. de Hær. Pelag. c. 1, num. 15), dannaverit Pelagianam heresim, cum eam Aurelius quinque ante annis Carthagine proscripsit: vult enim sententiam Aurelii appellatione Coelestii suisse suspensam, ideoque habitam prouulsa, dum penderet iudicium. Verum quid fiet Diopolitana synodo, quæ quatuordecim fere mensibus sententiam Innocentii antecessit? aut quomodo sententiam Carthaginensis synodi suspendit appellatione, quæ vel neglecta fuit, ut tradit Marius, vel certe lapsu temporis pereempta est, cum a sententia Aurelii ad Innocentii decretum plus quinque annis effluxerit? Alia igitur ratione solvendus hic nodus. Baronius (Ad an. 412, num. 36) confudit ad Joviniani Rutilique condemnationem ab Innocentii predecessoribus factam, quasi surculus in radice excisus a Prospero dictus sit. Verum Prosper de alia forse diversa a posteriori

condemnatione locutus est, de ea nempe quæ exceptum sparsum a Britanno colubro venenum, et quæ tunc fieret :

Talia cum demens late diffunderet error,
Commentisque rudes traheret lethalibus aures.

Erit forte qui putet Prosperum parachronismo paccasse, sententiamque Innocentii synodi Diopolitanae actis preposuisse. Sed qui potuit id peccati committere vir tanta diligentia in tam recenti memoria? Opinor igitur nodum hactenus in scirpo, quod siunt, quæsitum; siquidem noluit Prosper prius a sede apostolica damnatam heresim quam ab aliis episcopis, id enim aperte falsum; sed facta collatione inter Occidentem et Orientem, hinc a prima Petri sede, quæ Romæ est, inde ab Orientalibus Patribus, qui Diopolis congregati, compressam esse. Noluit quoque Facundus Innocentium primum ex omnibus episcopis, sed primum ex summis pontificibus, condannasse Pelagium, quod omnino verum est.

Animadverte, 1° Coelestium in concilio provincie proconsulare Carthagine coacto dannatum fuisse propter heresim eo loci disseminatam, eumque idcirco iudicio Aurelii primatis obnoxium fuisse; 2° cumdem communione privatum a legitimo concilio appellasse apostolicam sedem, nec Patres Africanos adversus appellationis formam quidquam exceptisse; 3° immo Patres Carthaginensis et Milevitane synodi, ipsoque totius Africæ præstantissimos quinque episcopos petiisse litteris synodiciis ab Innocentio, ut post cognitam Romæ causam striae prolatam in Africa sententiam auctoritate sua firmaret; 4° quinetiam ut ex Oriente Pelagium evocaret, et, synodi Palestinae gestis retractatis, videret an jure vel injurya absolutus esset; 5° Coelestium a summa pontifice, post appellationem lapsu temporis pereempta, restitutum fuisse in integrum, accusatoribusque ad constitutum diem quo se sisterent sedi apostolicae condicione, neque tamen Patres Africanos mandatis pontificis opposuisse quidquam, aut jubente usurpatæ auctoritatis accusa-se; 6° causa ad summum judicem delata, nihil penitus in Africæ tentatum adversus reos, praeter hoc unum, quod Innocentii sententiam illæsan integrumque servari constitutum est; 7° contra errorem octo quidem canones in concilio plenario sanctitos, sed quibus solus error pateretur jamdudum ab Innocentio proscriptus, persona non attingerentur quidem, quarum causa apud adpremum Ecclesia caput disceptaretur; 8° epistolam Zosimi, qua simul error Pelagianus et erroris defensores damnarentur, exceptam ab Africanis, tamquam formulam fidei ab omnibus episcopis subscriptam, qui se catholicos probare vellent; 9° deinde contigisse hæc omnia quo tempore major fuisse creditur D quæstio Zosimum inter et Africanos de appellationibus in causa disciplinx. Adeo consensu fuit tunc temporis, et apud omnes in confessio, quid scripsit S. Innocentius: Quoties fidei ratio ventiatur, non nisi ad Petrum episcopos, id est, ad sui nominis et honoris auctorem, reserbe debere (Epistola ad Patres Milevitanos, quæ 181 inter Augustinianos).

4 In tunc usque diem it solum innoverat ex epistolis conciliorum Carthaginensis et Milevitani ad S. Innocentium, profugisse in Asiam ex urbe Carthagine Coelestium, ibique ad presbyterium pervenisse, latebat vero quia in Ecclesia pervenisset. Uocet M. Mercator pervenisse in Ephesina, simulque ostis demonstrat ordinatum ab Heraclide Memnonis predecessor; tunc enim temporis Ephesina Ecclesia præserat. Inde autem lucem accipiunt versus Prosperi (Carm. de Ing. cap. 2), quos multi etiam erudit

est per obreptionem locum a presbyterii petere. A petiti, ubi in similibus detectus magno studio sancti illius viri ex predicta alma urbe decessus est, litteris super ejus nomine, et in Asiam, et Thessalo-

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

non sine vitio parachironismi interpretantur de con-
cilio Ephesino generali :

Prætero quanto fuerit bene mota tumultu
Clara Ephesos, non passa suis consistere lectis
Vasa iræ, et morbi fatus, et semina mortis.

Cum enim sermo sit de Cœlestianis per tumultum ejectis ex urbe Ephesina, ante mortem Augustini, quæ contigit uno sere integro anno ante concilium Ephesianum; oportet tumultum cuius mentio sit vivente Augustino concitatum suisse: nam carmen de Ingratis compositum suisse cum adhuc viveret sanctus dœtor ostendunt consequentes versus, in quibus Augustini viventis mentio sit:

An alium in finem posset procedere sanctum Concilium, cui dux Aurelius, ingeniunque Augustinus erat? quem Christi gratia rora Ubiore rigans, nostro lumen dedit ævo,
Accensum vero de lumine. Nam cilius illi,
Et vita, et requies, Deus est; omnisque voluptas
Unus amor Christi est; unus Christi est honor illi.
Et dom nulla sibi tribuit bona, si Deus illi
Omnia, et in sancto regnat sapientia templo.

Accedat quod tumultuum sit Ephesi eo sere tempore quo Atticus Constantinopoli Cœlestianos expulit, quoque deturbati sunt ex Sicilia. Sic enim canit Prosper (*Loco mox citato*):

Quid loquar, et curam magna quam gessit in urbe Constantinopoli docto bonus ore sacerdos Atticus antiqua legatos hereticorum Confutando fide? de qua tunc impia corda, Quavis se obductæ tegenter velamine formæ, Judicili et tacite tolerunt tormenta repulse. Prætero quanto fucrit bene mota tumultu Clara Ephesos, etc.
Quaque fide teilus etiam Trinacria servens Agmede vipeurem propriis exegerit oris.

Quare cum ultraque expnsio contigerit, ut nemo difficietur, antequam Augustinus e vivis excederet, obiit enim Atticus quinque annis ante Augustinum, tumultum quoque Ephesianum ad hoc tempus referri oportet. Quid quod nullus veterum memorie tradidit rjectis Epheso per tumultum Cœlestianos tempore coecili, immo cum Orientalibus Nestorioribus abducendis sua sponte recessisse: hinc colligere est quod cum Nestorii sautoribus societatem inivissent, absolutionemque ab his cum nonnulla sui dogmatis confirmatione obtinuerint, ut antea diximus. Verum de his consule dissertationem ex synodis.

* Norisius presbyterorum. GALLAND.

¶ Epheso post aliquot annos Cœlestium venisse Constantinopolim, in eaque damnatum ab Attico, tradit Mercator; utinam numerasset annos! mirum quantum chronologiam bujuscemodi historiæ juvasset. De Cœlesti condamnatione ab Attico sunt versus Prosperi, quos ante retulimus. Sunt et ista verba Augustini (Lib. iii adv. Jul. cap. 1): Absit ut ad monachiam vos provocem, quos ubicumque appareturis, ubique diffusus Christi debellat exercitus, qui debellavit apud Carthaginem Cœlestium, quando illic ipse non eram, et rursus apud Constantinopolim tam longe a regionibus Africani, qui debellarunt in Palæstina Pelagium, etc. Sunt denique hæc Cœlestini ad Nestorium scribentis (i part. conc. Ephe. cap. 18): Cur ea que in hos (Pelagianos) tunc sunt acta, queruntur, cum certum sit illinc ad nos a catholico tunc antiistite Attico gea directa? cur non sanctæ memorie Sisinius ista quæsivit? quia uique sub præcessore suo probaverat eos jure dannatos.

Verum quo tempore habuerit Atticus de Cœlestio judicin, difficile est definire; nam habuisse ante

utrumque Zosiini judicium, id est, non tantum secundum, quo Cœlestius aperie damnatus est, sed etiam primum, quo pontificis summa lenitate versipellis haereticus videri potuit aliquatenus absolutus, indicant Mercatoris verba (Comm. cap. i num. 5): *Prædictus tamen Cœlestius etiam hinc (Constantinopoli) ejectus ad urbem Romanam sub sanctæ memorie Zosimo episcopo festinatione perrexit. Post hæc enim de primo judicio Zosiini sermonem facit, deque datis in Cœlesti gratiam ad Africam episcopos interteris: unde concluditor, Attici judicium eo factum intervallo temporis quod a judicio Aurelii ad judicium Zosimi interfluxit. Cum illud ergo habitum sit ann. 412, sub initium, istud an. 417, circiter measurum Maium; profecto intervallo temporis fuit quaque annorum et quorundam mensium. Immo cum Cœlestius Constantinopoli ejectus tota festinatione sub Zosimo Romanam perrexit, cumque Zosimus sedere cœperit die 19 mensis Augusti, ut vult Baronius (Ad annum 417), vel quod aliis potius videtur, die 2 Aprilis ann. 417 (*Martyrol. antiqua Bed.*), necessaria est judicium ipsum Attici, aut saltem ejectionem Cœlestii incidisse in primos menses sedis Zosimi, atque, ut opinor, in mensem Aprilem aut Maium.*

Visa sunt ista eruditio Labbeo (*Tomo II Conc. general.*) superare fidem, propterea quod credit: illata Cœlestini ad Nestorium scribentis verba intelligi debere de actis ab Attico missis ad ipsummet Cœlestium, qui sedere cœpit ann. 423, quamquam potuit in hæc verba scribere ponens, et si acta suis sentent olim ad sedem apostolicam missa, eum in ea secedent decessores. Sed duo certo mihi longe majorem difficultatem faciunt: alterum, quod nulli, vel episcopi de suis sedibus, vel alii ex civitatibus ejeci: legantur propter haeresim Pelagianam, ante constitutionem Honorii dataen Ravennæ pridie kal. Maii, Honorii xii et Theodosio viii AA. CC., id est, die 13 Aprilis ann. 418; alterum, quod si acta judicii de Cœlestio habiti fuissent ab Attico missa Romanam, imino et Carthaginem, et ad alias sedes ante causam a Zosimo finitam, non appareat ratio, cur Patres Africani, qui undecimum argumenta damnandæ haeresis conquirabant, ejusmodi actorum tantique prejudicium non meminissent; quomodo item Augustinus actorum Attici non prius mentionem fecerit, quam scriberet adversus Julianum ann. 422, cum tamen dicendi sepe opportunitas sese obtulerit.

Unum video responderi posse, non statim habito judicio, scriptum suisse Constantinopoli ad alias Ecclesiæ, sed, ut non raro contigit, post unum aut alterum annum; sic enim omnia non difficili negotio conciliari possunt.

Hæc vero stabilita ratione temporis, dicendum reor Cœlestium fugisse Carthaginem in Asiam ann. 412; aliquamdiu substituisse Rhodi ad disseminandum errorem, quod inuit Heronymus (*Præf. lib. iv in Jerem.*); inde Ephesus circiter annum 414 pessime, ubi presbyterium adeptus sit; Epheso Constantinopolim post tres annos profectum, ex eaque ejectione post sententiam Attici ann. 417; Constantinopoli Romanam tota festinatione tetendisse sub initium pontificatus Zosimi. Sed de his copiosius in dissertatione de Synodis.

* Opinari quispiam posset, missas ab Attico litteras suisse ad recensitas Ecclesiæ privatis quibusdam de causis, et in Asiam quidem, propterea quod in Cilicia Theodorus Moryuestenus eadem cum Cœlestio dogmata docebat, quippe ipsius quoque Pelagianus magister, ut tractat Joannes Matentius (*In Confess. secunda fidei*), cui consentit Mercator non uno in loco, ut dicitur ad præstationem Subnotationum; Thes-

nicam, et Carthaginem ad episcopos missis, quarum exemplaria habentes proferto sumus parati.

4. Predicta tamen Cœlestius etiam hinc ejecens, ad urbem Romanam sub saevæ memorie Zosimo episcopo tota festinatione perrexit; ubi actis (quorum exemplaria habemus) interrogatus, cum ab illo cognitore aliquatenus terretur, crebris responsis et prosecutionibus suis spem praemisinavit,

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

salpicam vera, cui præcesserat Rufus, ad quem nonnulli decem et octo episcoporum dulianus sua caligatio leniendum, et si fieri posset, ad suas partes traducendum scripserat, ut ait Augustinus (*Lib. 3. ad Bonif. cap. 1.*) Carthaginem denique ubi primum damnatus fuit Cœlestius, et unde forte, quod admodum creditibile est, Atticus litteras accepérat; Romanum quoque missas videri posset testari Cœlestius (*Epist. ad Nestorium*) verbis paulo antea relatis.

Verum, ut id causa valuerit nonnulli, aliud tamquam quandam non est, quam quod in illia locis majoriter forent quadam aedes, ad quas more ecclesia-nica dirigebantur acta judiciorum, quorum cognitio interesset totius Ecclesie, per epistolam denunciatorum, de quibus dicimus ad caput tertium.

• Ia. Bened. post Baluzium. At Norisius, prosequitur: quod fortasse rectius. Et mox benignitate.

GALLAND.

• Mercatori consentit Paulinus in libello ante citato, in quo referuntur bret verba urgeant. Cœlestium Zosini (*Apud Bar. ad an. 418. num. 12.*): *Damnae erga illa omnia que in libello l'aulini continentur, haec est, ut questionibus? et in alio loco: Cognovisti quae bre litteras sedes apostolica ad fratres et coepiscopas Africanae provinciae misserit? Damnae illa omnia que damnacimus, quæ tenes quæ tenemus? Et iterum: Illa, quædam damnae que jactata sunt de nomine tuo? nolo nos circulus ducas; damnae ea omnia que tibi objectu a Paulino, tive per famam jactata sunt?*

Utrique sump addit testimoniū Augustinusque: Hunc, inquit (*Lib. de Pecc. Orig. cap. 6.*), sensum nobis aperte Pelagius vel timuit, vel erubuit, quem discipulus ejus palam sine ullius obscuritatis ambagiis apud eadem apostolicam profiteri non timuit, nec erubuit; sed multum nigericorū memorata sedis auerstis ubi eum vidili ferri tanta presumptione præcipitem tamquam furentem, donec, si posset fieri, resipisceret, maluit eum sensim suis interrogationibus et illius responsionibus colligere, quoniam districtam ferendo sententiam, in illius abruptum, quo jam propondere videbatur, impellere.

• Augustinus (*Ibid. cap. 7.*): Venerabilis papa Zosimus egit cum homine quem salsa doctrinæ ventus inflaverat, ut ea qua illi a diacono Paulino fuerant affecta, damnaret; atque ut sedis apostolica litteris, quæ à sancta memorie suo præcessore manaverant, præberet assensum. At illa noluit quidem diaconi objecta damnare, sed beati papæ Innocentii litteris non est ausus obstatere; immo se omnia quæ sedes illa damnaret, damnaturum esse pronousit, atque ita velut phreneticus, ut resipisceret tamquam leniter sotus, a vinculis tam sententiationis nondum est creditus esse solvendus; sed tute posito duorum mensium tempore, donec rescriberetur ex Africa, resipiscendi ei locus sub quadam medicinali sententiæ lenitate concessus est.

* Primusne sigillatæ auctor an secundam de tribus quas in causa Pelagianorum Zosimus ad Africam episcopos dedit, non est opere pretium curiosius inquirere, cum utraque plurimum favet Cœlestio, sed secundus magis, licet scripta in gratiam Pelagi. Quid enim istis verbis potius e re Cœlesti? quid oportet ad juvandas ipsius artes? Postquam, inquit pontifex (*Epist. 2 ad Afric.*), a nobis Cœlestius prædictus auditus est, et quid de fide sentiret evidenter expressit, eadem quoque quæ in libello contulerat, repe-

A condemnare se illa capitula de quibus apud Carthaginem fuerat accusatus promittens. Id enim et instantius jubebatur [*Bal. ad. 3.*] ab eoque rebomanus ut id saceret exspectabatur,] atque ob hoc ipsum et nonnulla illius sancti sacerdotis humanitate dignus est habitus; et sic ⁴ epistolam quondam benignitatis plenam ad Afros episcopes meruit; et quia ille abusus

tius etre profacionib[us] reborav[it], et postea: Ecce epistolam Hierosalymitani episcopi Prayli, qui in tocum quondam sancti Joannis episcopus est ordinatus, accepimus, qui cœuae Pelagi eni[us] astipulator intervenit. Litteras quoque suas idem Pelagius purgationem continentes abundantissime misit; quibus et professionis sue fidelem quid sequeretur, quidre damnaret, sine aliquo suco, ut cessarent totius interpretationis incertæ, cumularunt. Harum recitatio publica fuit: omnia quidem paria, et eodem sensu, sententiisque formata, quia Cœlestius ante protulera, continebant; et paulo post: Quia admiratio singulorum talca etiam absolutæ fidei infamari potuisse? estne ullus locus in quo Dei gratia vel adjutorium prætermissem sit? Tuin vitiis accusatorum obiectis, reprehensa quo Alrorum festinatione: Si vobis, inquit, gaudium eos quos falsi indices criminabant agnosceret a nostro corpore et catholicæ veritate nunquam fuisse divulos. Certe quod nostra expectatione desiderabat, elixit, ut damnanda damnarent, et sequenda sequerentur. Denique facta mentione evangelici patris in illi reditu exsultantis (*Luc. xv. 21.*): Quantum haec, ait, uerior exultatio est fidei, non mortuos esse, nec portuisse, de quibus falsa vulgata sunt?

Sed non abs re fuerit obiter notare duo: alterum, epistolam secundam salam legi 11. kal. Octob., tertiam 12. kal. April, Honorio aug. xii consule; primam vero carere uela mensis et dies, solusque habere consules Honorius xi et Flavius Constantinus. Quid autem causa est cur nota caret? an quia re ipsa nulla fuit reperita in edice Vaticano? an quia forte suar[um] omessa est de industria, propterea quod incompatib[us] sententias Baronii de obitu Innocentii et ingressu Zosimi in alienum tempus conjecto? Alterum, tres illas epistolatas, quæ primum ex Vaticano codice editæ sunt in Annalibus ad ann. 417 et 418, Cappello (*In lib. de Appellationibus*) videri potuisse suppositiæ; sed nunc sicut in ipsis idoneam astrui a Mercatore, ut non opus sit præterea confugere ad importunas vindicias Vossii captiavit hoc in loco (*Lib. i Hær. Pelag.*), haereticorum more, occasionem velicandi summum caput Ecclesiæ catholicæ: quamquam adversus Cappellum disputationis in dissertatione de Synodis, ubi litteras Zosimi exhibemus puras a mendis, quibus ante scabebant.

* Pertinax ille iuxtaque vafer haereticus, quantumcumque et ecclesiasticis et imperialibus decretis ubique sere terrarum proscriptus esset, causabatur tamen se pati innumeritatem pro fide catholica persecutionem; quippe qui a Zosimo præsus audiens fuisse in legitimo concilio, in quo et accusatores sui rejecti essent tanquam infames et mendaces; et reprehensa episcoporum Africæ sententia, veluti canonibus contraria se per se præcepit, et sua fides absoluta, libellus pronuntiatus catholicus; et missa de re tota in Africam litteras quas exhibebat. Respondente deinde ad ea quæ poslea conigerunt, gesta omnia per subreptionem, factione potentum, et incusso clericis Românis metu; ipsum quoque summum pontificem Zosimum, factiosorum consilio vel potius vi, prævaricatum: latam in absentia sententiam ultimam, partim proprio pontificis metu, partim Africæ artibus, qui per Alipiū, non latum alicies largitione munerum corrupserint, sed eliam precebus, ut erant tempora, formidolosis faugassent illi-

est, vel adhuc abutitur ad multorum ignorantium

adcepitionem.

3. Episcopis vero ex Africa reseribentibus, omnesque causam que apud eos facta fuerat expou-

sitione, & missis etiam gestis exinde quo fuerant inde-

sum illo vel de illo confecta, & vocatus ad audienc-

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

nerium, nihil tunc non mutuaplem ex Africa vix ad-

bos boso Stiliconis et Heraeliani motibus quies-

cet. Quod ista valuerat, etiam Constantiopolis,

apud antiquos multorum, prasertim in aula, docent

Nectaris ad Coelostium litteræ, de quibus antea di-

ctum est.

Vide August. lib. II contra duas Epistolas Pelag.

cap. 8. GALLAND.

Cœlestia distinguit auctor duorum generum, alia qua

enam illo, alia quia de illo confecta essent. Quia cum

illo, pertinent ad concilium Carthaginense ann. 412;

qua de illo, ad Carthaginensa alterum et Milovita-

num ann. 416. Coelestius enim Carthaginensi primo

interfuit; in alio ex solis Erosi et Lazari sive libelle-

sive litteris judicatum testantur ipsimet Patres

Carthaginensis concilii (*In synodica ad S. Innoc.*).

Quam judicili ratiocinem accusare videtur Zosimus

(In 1 et 2 epist. ad episc. Afric.), tamquam canonibus

contrarium. Cum gestis porro missus est etiam li-

bellus Paulini, quo Cœlestii accusatio continebatur,

ut constat tum ex Augustino (*Lib. de Pecc. Orig.*

cap. 5 et 6), tum ex Paulini alio libello ad Zosimum

(*Epist. 5 Zosimi ad Afros*). Pelator omnium fuit

Marcellinus Carthaginensis Ecclesie subdiaconus.—

Norisius, ante, cum illo videlicet de illo. GALLAND.

Eamdem historiam narrat Augustinus: Tot, in-

quit (*Lib. II ad Bonif. cap. 5*), et tantis inter apostoli-

cam sedem et Afros episcopos currentibus, et recurren-

tibus scriptis ecclesiasticis, etiam gestis de hac causa

apud illam sedem Cœlestio presente et respondentem

confectis, litteris beatæ memorie papæ Innocentii, qui-

bus de hac re dubitatio tota sublata est, consentire

respondit; et hoc ut plenus et manifestius fieret, ex-

spectabatur venturæ ex Africa litteris, in qua provincia

suis aliquanto cœliditatis evidenter innotuerat: que

Romanæ litteræ posteaquam viderunt id continentem,

non sufficere hominibus tardioribus et zotiticioribus,

quod se generaliter Innocentius episcopi litteris conser-

ture faceretur; sed aperte eum debere arithematizare,

qua in suo libello prava posuerat: no si id non feci-

se, nulli parum intelligentes magis in libello ejus illa

fidei venena a sede apostolica crederent approbata,

propterea quod ab illa dictum erat, cum libellum esse

catholicum; quam emendata, propter illud quod se papæ

Innocentius litteris consecrare ipse responderat. Tunc

ergo cum ejus præsentia posceretur, ut certis ac diluci-

dis responsionibus, vel astutia hominis, vel correctio

dilucescere, et nulli ambigua remaneret, se subtraxit

et negari examini. Nec differendum jam fuerat, sicut

factum est, quod alii proderent, si nimium: peruersorum

pertinaciam dementaque non posset; sed si, quod absit,

ita tunc suisset de Cœlestio vel Pelagio in Romana Ec-

clæsia judicatum, ut illa eorum dogmata quæ in ipsis et

cum ipsis Papa Innocentius damnaverat, approbunda

et tenenda pronarentur, et hoc potius esset præva-

tionis nota Romanis clericis inurenda. Describen-

Dsus visus est totus hic locus, licet paulo prolixior,

quia ex eo plura discimus: 1° Ex quo coepit Zosimus

Cœlestiali causam recognoscere, quam huius ab In-

nocentio Africani opinabantur, hinc inde missa, cum

scripta plurima ecclesiastica privatorum hominum,

tum contra synodorum, quorum vix quidquam super-

erat. 2° Subsistisse, ut quidam putant, Carthagine

continuum quoddam synodum episcoporum toto sere

anno, ex quo neque coepit agitari causa, donec tan-

dem perfecta est, missa Zosimi tractoria, qua Pelala-

gus et Cœlestius damnarentur. Haec notatione opus

est ad multa vel concilianda vel etiam intelligenda,

A iam pleniorum, ut quæ promiserat festinaret impli-
re, id est, ut damnatis predictis capitulis, sententia
Afrorum pontificum, qua fuerat communione priva-
tus, absolveretur, non solum non adfici, sed etiam
ex memorata Romana urbe profingi, atque ob hanc
beatæ memorie predicto Zosimo episcopo & scriptis

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

qua pertinent ad totius negotii historiam. 3° Exigebitis
ab Aurelio confessis eum Cœlestia ad ann. 412, Ro-

manaque missis, rem a Zosimo dijudicatam huiusma-
que magua ex parte, quod etiam testatur Paddington

diaconus in libello. 4° Cœlestini ea calliditate usq[ue]p,
ut contendere se Innocentii litteris generaliter aa-

sentire, nec opus esse alia expressio scriptorum

damnatione, præsertim libelli quo suam sententiam

explicuerat, quippe cum a Romana sede catholicus

dicitus fuisset. 5° Africanos restituisse fortiter in con-

trarium, atque etiam petuisse ut congeretur aperte

qua in suo libello prava posuerat arithematizare.

6° Zosimum de concilio Afrorum vocasse hominem

ad audienciam, acriterque, etiam per se ipsum, ere-
bris et pressis interrogationibus instituto ut certis

ac dilucidis responsionibus mentem aperire; Cœlestiū vero, ne id præsaret, vel effugisse Roma, vel

ementia sua latuisse apud sum. 7° Innocentiam

dogmata Pelagianorum in ipsis et cum ipsis dam-

nasse; qua sit una primis temporibus formata deman-

nandi haereses, tanto melior atque securior, quanta

alia qua propositiones proscribuntur, si licet ita lo-

qui, in abstractu, minus utilis est ad impediendum

ne suis exceptionibus heretici pergent illudem mi-

nus intelligentes, aliasque tergiversando fatigare.

Consule qua diximus in dissertatione de subscriptio-

nibus (*Dissert. 5 de Subscriptionibus in causa Pela-*

giano).

4° Dixerat Augustinus, Cœlestini se negasse et

subduxisse examini: addit insuper Mercator, præsi-

gisse Roma: Paulinus diaconus illipam testatur

quod Augustinus: *Ibi tunc, inquit (Libello ad Zosim.*

papam), id est, Romæ, nihil agere potui. quia is qui

ad sedem apostolicam provocaverat, defuit, quem ope-

ratur utique merita sue appellatione prosequi.

• Ilis scriptis epistolâ significat, quam cap. 3
tractoriæ vocaturus est. Illa non exstat integra,
saltem nondum publicata est. Superstant fragmenta
quædam apud Augustinum (*Epist. 490 ad Optatum*),
et in appendice epistole Cœlestini ad episcopum
Galliarum. Augustinus ita scribit: *Ut verbis utar,*
qua in ipsa epistola beatissimi antistitis Zosimi legun-
tur: *e Fidelis Dominus in verbis suis, ejusque bapti-*
*smus re ac verbis, id est, opere, confessione et remis-*sione peccatorum in omni sexu, ætate, condicione ge-**
neris humani enidem plenitudinem tenet. Nullus enim,
nisi qui peccati servus est, liber efficitur; nec redem-
ptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fuerit ante
capitum, sicut scriptum est, *Si vos Filius liberaverit,*
v. re liberi eritis (Joan. VIII, 36). Per ipsum enim rema-
scimus spiritualiter; per ipsum crucifigimur mundo;
ipsius morte mortis ab Adam omnibus nobis introducte,
atque tranmissæ universæ animæ, illud propagatione
contractum chirographum runpit, in quo nullus om-
nino natorum, antequam per baptismum liberetur, nou-
tenetur obnoxius. • In appendice epistole Cœlestini
sunt hæc verba: *Quod omnia studia, et omnia opera,*
ac merita sanctorum, ad Dei gloriam laudamusque refe-
renda sunt; quia nemo aliunde ipsi placeat, nisi ex eo
quod ipse donaverit. In quā nos sententiam dirigit
beatæ recordationis papæ Zosimi regularis auctoritas,
cum scribentes ad totum orbis episcopos ait: e Nos au-
tem instinctu Dei omnia bona ad auctorem suum refe-
renda sunt, unde nascuntur) ad fratrum et coepisco-
porum nostrorum conscientiam universum retulimus. (Append. epist. Cœlest. ad episc. Gall. cap. 8.) Et
postea (*Ibid., cap. 4*): *Cum ad totius orbis episcopos*
idem doctor de civitate gratiae opitulatione loqueretur

amplissimis vel longissimis perdamnatus est, in Arat continentur, et omnis causa, tam de Cœlestio quibus et ipsa capitula de quibus accusatus fuerunt, supra scriptio quam de Pelagio magistro ejus præ-

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

1. Quod ergo, ait, tempus intervenit, quo ejus non egaeorū auxilio? In omnibus igitur actibus, causis quo, cogitationibus, motibus, adjutor et protector orandus est. Superbum est enim, ut quidquid nō sibi natura humana presumat, clamante Apostolo (*Eph. vi. 12*): *Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem, sed contra principes et potestates aeris huius, contra spiritalia nequit in cœlestibus.* Et sicut ipso iterum dicit (*Rom. vi. 24 et 25*): *In felix ego homo; quis me liberabit de corpore mortis hujus? gratia dei per Jesum Christum Iopinum nostrum.* Et iterum: *Gratia Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit; sed plus illis omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia Dei mecum* (*I Corinth. xv. 10*).

DEFENSIO ZOSIMI PAPÆ IN NEGOTIO COELESTII.

Opportunum fuerit, opinor, hoc in loco, de ipsius Zosimi causa cognoscere, cum ab aliis vehementer accusetur super Cœlestii negotio, ab aliis defendatur, non tamen ab omnibus pro dignitate.

Qui Zosimum accusant, quatuor objiciunt, eaque in speciem gravissima. Primum, quod hominis ubique libe terrarum, certe in septem provinciis damnati, Carthagine, Dio-polii, Antiochiae, Constantiopolii, iterum Carthagine, in provincia Numidia, et Roma, post peremptam appellationem, post tentatum orbem fraudibus, post detectas artes nefandas, neglecta sancti decessoris sententia, causam retractandam putaverit. Alterum, quod libellum quo Cœlestius aperte peccatum originale negabat, gratiamque Christi maligna perplexitate dissimulabat, catholica promulgarit; immo utriusque hereticorum personarum absolvere visus sit. Tertium, quod Africani episcopos, in quibus sanctissimi doctissimi que totius orbis presules eminebant, Aurelius, Augustinus, Alipiūs, Evodius, Possidiūs, aliique, durioribus episcopis, insimulaverit, inconsiderati zeli, curiositas intemperantis, violatorum canonum, credulitatis erga accusatores indignos, precipitis judicij, et hæse charitatis. Postremum, quod duobus sanctis Galliarum episcopis Pelagi accusatoribus Eroti et Lazaro, forte persecutioem pro justitia passis, certe per vim sedes suas relinquere coactis, atrocia criminis iracundioribus verbis iutulerit (*Epist. 2 ad Africanos*), quasi forent turbines, et procella Ecclesie, gestarentque nomina facies et damnationibus erubescenda, quod alter calumnia convetus aliquando fuisset, et in sacerdotiale solium invictus sanguine pene respersum irrupisset; alter conscius cedis, contradicentes sibi presbyteris vincula injici fecisset, uterque tyrannidis Constantiniæ defensor existisset.

Hæc non diffiduntur, ipsi etiam, qui Zosimum excusare conati sunt; inter veteres Augustinus, Mercator, Facundus, et si qui alii; inter recentiores Baronius, qui litteras Zosimi, quasi accusationis restes, produxit in Annalibus, et reliqui vulgo, qui hoc argumentum trahant, si tamen eos excipias quibus littera suppositiæ viscunt.

Facundus hanc assert excusationem (*Lib. vii cap. 2*), neque Palestinos episcopos, neque Zosimum, hereticos ab Ecclesia credi, quia de hereticis bene senserunt; sed potius pro merito sue fidei catholicos judicari, et honorari, quoniam non debet criminis depulare simplicium non intellectu versutia malignorum. Sed quid accusare tandem est, si hoc excusare est? nam ut Zosimus hereticus non fuerit, quo nomine reum nemus hacenes fecit; at summi pontificis factum, judicisque retractantis causam tot prejudicis nobilis, non satis, credo, absolvi simplicitas.

Longe meliore exceptione utitur Augustinus (*Lib.*

ii ad Bonif. cap. 3): nam cum dixisset, *ingenia illa (Pelagi et Cœlestii) quamvis nefando errore pescepsa, non tamen contemptibilia, studiose corrígenda patuerunt quam facile damnanda visa fuisse, atque indecirca aliquanto lenius quam severior postulabat Ecclesie disciplina tractata esse;* cumque expouisset continuo omnia quæ inter Zosimum et Cœlestium gesta sunt, tandem conculcat in hæc verba: *Cum primitus beatissimus papa Innocentii litteræ episcoporum litteris respondentes Afrorum pariter hunc errorem, quem conantur isti persuadere, damnaverint; successor quoque ejus papa Zosimus, hoc tenendum esset, quod isti de parvulis sentiunt, numquam dixerit, numquam scriperit, insuper etiam Cœlestium se purgare molientibus ad sonserendum supradictis sedis apostolicæ litteris*

B crebra interlocutione constrinxerit; *profecto quidquid interea lenius actum est cum Cœlestio, servata dumtaxat antiquissimæ et robustissimæ fideli firmitate, correctionis fuit clementissima suasio, non approbatio exaltissimæ pravitatis: et quod ab eodem sacerdote postea Cœlestius et Pelagius repudia auctoritatibus damnata sunt, paululum intermissæ jam necessaria prosequendæ ratio seu rita is fuit, non prævaricatio prius cognita, vel nova cognitio veritatis.*

Venit ista excusationis ratio, quantumvis absolutum Zosimum crimen heresim, immo et prævaricationis atque imprudentis lenitatis; nondum tamen, ut ingenue fatear quod res est, omnibus numeris perfecta est, cum neque facial satis singulis quæ objiciuntur, neque objectorum argumentis respondat: quare nonnullum erit opera pretium, rem totam accurritus pervidere.

Ac primo quidem vitio verti non debet sancto pontifici quod audientiam indulserit Cœlestio, quodque Pelagi litteras et libellum suscepit; quandoquidem et si utrumque Innocentius damnasset, suam tamen sententiam temperaverat ita, ut juiceret expresso sermone (*Epist. 50*) *ut si unquam sanx, deposito pravi dogmatis errore, reuulsus, danuus sentire ea quorum se ipsi prævaricatione damnabant, eis medicina solita, id est, receptaculum suum ab Ecclesia non nefaretur.* Fas ergo fuit, immo oportuit audiri homines, qui et errorem se deposuisse dicenter, et Innocentii litteris consentire, et ab Hierosolymitanis sedis antiætitæ testimonium assenserent, et appellatione, licet legitimu tempore non prosecuta, in integrum a summum juris ecclesiastici principe restituerentur; et denique a minoribus sedibus, episcoporumque concilii damnati non forent definiti, sed ex arbitrio summi pontificis suspensa constitutione.

Deinde libellus Cœlestii, quantumvis aperte peccatum originale oppugnare, de quo siluit Pelagius, quantumvis etiam perplexum contineret de gratia Dei sermonem; et tamen ratione visus est Augustinus potuisse dici catholicus (*Loco magz citato*): *quia catholicæ mentis erat suam, sive dubitationem, sive sententiam, sedis apostolicæ judicio corrigendam subjecere.* Audiendus primum uterque hereticus, tum Augustinus.

Pelagius (*In libello sue fidei*): *Hæc est, inquit, fides, papa beatissime, in qua si minus perite aut perum caute aliiquid forte positum est, emendari cupimus a te, qui Petri et fidei et sedem tenes.*

Cœlestius (*In suo item libello*): *Non ego quasi autor aliuscu[m] dogmatis definita hæc ancterioritate statui; sed ea quæ de prophetarum et apostolorum fonte suscepisti, vestri apostolatus offerimus probanda judicio: ut si forte, ut hominibus, quispiam ignorantia error obrepserit, vestra sententia corrigatur.*

Augustinus (*Lib. ii ad Bonifac. cap. 3*): *Cum de peccato originali hoc Cœlestius in suo libello posuisse, inter illa dumtaxat, de quibus se adhuc dubitare et in-*

^a videtur esse narrata; quorum scriptorum tales Ecclesias, Aegypti diocesum, et Constantiopolim, et Thessalonicam, et Hierosolymam, similia;

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

etru reile confessus est, in nomine acerrimi ingenii, qui prosector si corrigeretur plurimis profuisse, voluntas emendationis, non falsitas dogmatis approbata est: ei propter libellus ejus catholicus dictus est, quia et hoc catholicus maxime erat, si qua forte aliter sapis quam veritas exigit, non ea certissime definire, sed detecta ac demonstrata responde.

Jam vero quod attinet ad litteras Africanis episcopis scriptas, poterant illæ, fateor, habere aliquid lenitatis, que ipsi quoque haeretico impendebatur: nonstarene dissidentium quin magnam habeant justitiae speciem, si quidem ab Africanis peccatum in judicis merito quispiam opinetur. An non enim Aurelius appellata sede apostolica dare debuit appellanti Cœlestio apostolos? non dedit tamen. An non oportuit acta Romam continuo dirigi? directa fateor, sed nonnisi post totum sere quinquennium. Deinde si quid in concilio secundo Carthaginensi de Pelagio judicatum est (quod multi putant, nec improbabiliter colligunt ex verbis Patrum scribentium Innocentio), ex solis certe absentium accusatorum litteris, aut etiam Orosii relatione, institutum est judicium adversus absenteum Pelagium, et in Africa numquam legitime auditum, quod Cyprianus ipse, quod antiqui canones, quod Ecclesie consuetudo nefas durebat? Quod si judicatum nihil sit, sed relatum dimitur ad sedem apostolicam, quod vix suaderi potest; aut approbata fuerit tantum Innocentii sententia, quod longe cauus factum animadvertisit in conciliis quibus interfuit Augustinus; nihilominus vix excusationem patitur, vel istud unum, quod nemmo missus sit Romanum, ne Paulinus quidem diaconus, qui presentem Cœlestium idoneis instrumentis convinceret. Quid quod potuit pontifex factum interpretari, propter quondam animorum vel alienationem vel saltem commotionem ob negotium appellationum tunc temporis exortum. Adde quod nouilla specie veri potuit Zosimus nimii ejusdami servoris precipitisque zeli Africanos accusare, qui in re tanta quanta est cum agitur de catholico dogmate, credulam dedisset fidem Eroë et Lazaro, hominibus vagis, episcopis sine sede, apostolica sententia communione submotis, propter sacerdotia per vim, tyranni favore, contradicentibus presbyteris, clericis in vincula conjectis, tradita civitate, etc., occupata.

Denique quod attinet ad Eroë et Lazarum, cum obscura sit nriusq. e memoria et causa, cumque de Lazarum alium sit apud hujus sevi scriptores silentium, matim ego de Eroë summo pontifici credere, præseruum in eo quod toti uni diocesi scribit, quain Pro-predo chronographo, qui fortasse, immo procul dubio, diversus est ab Aquitanico; et ut non differat, potuit, quemadmodum erat erga Africanos Pelagiique damnaatores propensus, voluntatis potius inclinatione quam rei examinatione diligenter impelli ad id quod de Eroë sanctitate jactatur suo Chronicu inserendum.

Verum, quoniam ad purgationem sancti Zosimi multum conferre potest historia Eroë et Lazari, seu potius perspecta utriusque vita, conjiciendum putavi in hunc locum quod sparsim apud autores invenitur. Erant duo illi episcopi, non origine, sed sede Gallicani: cum enim alienigenæ forent, episcopatus in Gallis occupavere (Epist. 2 Zosimi ad Afric.); Lazarus Aquensem, Eros Arelatensem, utique turbulentis temporibus, uterque Constantini tyranni potentia.

Lazarus, propter illatam sancto Brilio calumniam, dannatus fuit in Taurinensi concilio a Proculo, a quo tamen postea, ignotum quibus de causis, ordinatus Aquensem episcopus, in sacerdotale solium, pene adhuc innocentis decessoris sanguine respersum, fratres tyranni patrocinio irrupit, scilicet in co hacte-

nus umbra sacerdotii, donec tyranno staret imago imperii, quo proinde loco post intercessionem patroni sponte se exiit, propriaque cessione damnavit. Verba sunt S. Zosimi (*Ibid.*).

Eros sancti Martini primus discipulus, deinde parvum Constantini defensor, eadem graib, qua Lazarus Aquensem, ipse Arelatensem Ecclesiam invasit, repugnantibus invadenti presbyteris, cleroque generoso obstante, quem tamen, plurimis in vinculis et custodias coniectis, coegerit tempori tibiique servire. Constantinum tyranum, rebus afflictis, post depositam purpuram, presbyterum ordinavit: sed mox Constantino comite vi potio Arelatensi urbe, tyraunoque in via, qua ducebatur ad imperatorem honorum, occiso, ejectus est a populo de civitate, et in ejus locum Constantii favore suscepitus Patroclus.

B Magna intercessit inter utrumque necessitas, sed incertum an propter communionem patriæ, an alia de causa; magna et continua quedam rerum societas. An non ejusdem quoque Martini discipuli? Certe corundem consiliorum participes, eidem tyrauno studuere, ab eodem Proculo, invitis Ecclesiis, ordinati, eodem turbine ejeci sedibus, eadem mente ultra citroque navigarunt, ad conquienda suffragia, utique impatientes abdicationis, iidem accusatores Pelagi, Diespoli primum absentes et per libellos, tum Antiochias praesentes, tandem apud Patres Africanos per litteras ab Orosio delatas.

Quid ipsis faciunt sit, postquam in Palæstinam, forte solum natale, confugerant, nesciri credo. Hoc unum constat, eos plurimum, sive fidei studio, sive alia causa Ecclesie profuisse, cum haereticos duos, Pelagium et Cœlestium, incredibiliter dolosos, et in catholicorum numero latere conantes, detexerunt, judicandoque Ecclesie prodiderunt: nec tamen, si Providentia divina hac in parte interierint, vera esse desinat quia sanctus Zosimus scriptis, turbines et procellas Ecclesie extiisse, factisque et damnationibus erubescenda gestasse nomina; sapientis enim a procillis et turbinibus impii projecti sunt in mare.

C Quanquam ita perplexa est ejusmodi hominum causa, ut a gravissimis viris inde accusentur, hinc excusentur. Accusavit primum Joannes Hierosolymitanus in synodo Diospolitana, sed eos continuo excusavit Augustinus non levi oratione; sunt enim haec ipsius verba (*Lib. de Gest. Palæst. cap. 16*): *Quidquid dixit episcopus Joannes de absentibus fratribus nostris, sive coepiscopis, Erote scilicet ac Lazaro, sive de presbytero Orosio, sive de aliis quorum ibi non sunt nomina expressa, credo quod intelligat eorum prædictum non valere. Si enim praesentes essent, posset eum fortasse, absit ut dicam, convincere de mendacio, sed forte commemorare quid fuisse oblitus, aut in quo eum secellerit Latinus interpres, et si non studio mentiendi, certe alienæ lingue minus intellectæ nonnulla difficultate*

D *• Magis placet le. tio Norisii, videretur esse, narratur. GALLAND.*

b Recenset Marius primas sedes, ad quas solemne fuit scribere, que toti Ecclesie significanda essent. Omisit Romanam, in qua sedebat Zosimus, et Carthaginensem, ad quam speciales litteras missas tradit Augustinus; sunt autem primæ sedes, Romana, Alexandrina, Antiochenæ, Hierosolymitanæ, Constantinopolitana, Carthaginensis et Thessalonicensis. Sub Romana Occidentales, sub Alexandrina Aegypti, sub Antiochenæ Orientales, sub Hierosolymitanæ Palæstini, sub Constantinopolitana Asiæ, præter Ecclesias autocephalas, sub Carthaginensi Afri, sub Thessalenicenæ Macedouii continebantur,

cinq̄ue scripta ad episcopos transmissa esse sug-
gerimus.

CAPUT II.

De Pelagii doctrina, cuiusmodi cognoscitur ex ipsius scriptis.

¶ 1. Ut autem ei Pelagius cum ipso [Bal. iste] pariter dicoaretur, istud in causa est. Ausus est membra regis ante vastationem urbis Romae in apostolum Paulum & commentarios condere, & ei his edere, de

CASTIGATIONES ET NOTÆ

difficultate, præsentim quia totum in gestis agitatur; que, improbi ne mentiantur, boni autem ne aliquid oblitiscantur, utiliter instituta sunt. Si quis autem memoris fratribus nostris ex hoc aliquid questionis intulerit, eosque ad judicium episcopale vocaverit, sibi, ut poterunt, aderent; nobis laborare quid opus est, quando ne ipsi quidem judices post coepiscopi nostri narrationem aliquid inde pronunciare voluerint.

Accusavit deinde Zosinus litteris ad Africanos, ut vidimus; excusavit Prosper in Chronico, saltem Erotēm, honorissimis verbis: *Eros*, inquit, *vir sanctus, et beati Martini discipulus, cum Arelatensis opido episcopus præsideret, a populo ipsius civitatis insons, et nullis insimulationibus obnoxios pulsus est, inque ejus locum Patroclus ordinatur, anticu et familiari Constantii magistri militum, cuius per ipsius gratia querebatur, eaque res inter episcopos regionis ulius magnarum discordiarum causa sicut.*

* Infra (Cap. 3): *Post Romanę urbis vastationem, in Palestina degebat Pelagius. Agitur de vastatione. Urbis quae contigit sub Alarico rego Gothorum anno Christi 410.*

¶ Habetur illi VIII tomo operum Hieronymi editionis Victoriana, dunque visi sunt, saltē minus centatis, pertinere ad sanctum doctorem, credo, propter præstationem, quam nonnulli putant, licet immērito, ipius nomen præferre. Fuerant etiam qui Primitio quoque Sedulioque tribuerunt; verum excolevit hæc opinio. Nemo enim nunc eruditus dubitat quia sicut, non hominis tantum Pelagiani, quod visum Bellarmio docilisque aliis, sed ipsiusmet Pelagii, quod aperte, preter Mercantorem, docent ejusdem avi scriptores duo, qui se etiam legisse testantur. Prædestinati Auctor: *Ipse*, inquit (Lib. 1 h̄r. 88), *Pelagius ita in commentario suo ad Romanos scribit, dum ageret illum locum, quo ait Apostolus: Quoniam per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccarerunt (Rom. iv, 19).* Tun- gens Cœlestium, qui contra traditioem peccati primas scriptis his verbis, ait: *Huius qui contra traducem re- nunt, ita illam impugnare nituntur: Si Adæ pecca- tum etiam non peccantibus obſuit, ergo et Christi grāfia etiam non ereditibus prodest.* Addunt etiam hoc: *Si baptismus tollit originale illud peccatum, de duabus baptizatis nisi debet hoc carere peccato.* Quomodo enim mittunt ad posteros quod ipsi minime habuerint? Hæc sicut ab ipso Pelagio sunt scripta poruimus. Augustinus: *Post paucissimos dies, inquit (Lib. 1 de pcc. Merit. et Remiss. cap. 1), legi Pelagi quædam scripta, riri, ut audio, sancti et non parvo prospectu Christiani, quæ in Pauli apostoli epistola expositiores brevissimas continerent, atque ibi compcri, cum ad illum venisset locum ubi dicit Apostolus, Per unum hominem peccatum intrasse in mundum, et per peccatum mortem, atque ita in omnes homines pertransiit, quædam eorum argumentationem qui negant parvulos peccatum originale gestare.* Et postea (Ibid. cap. 5) explicat verba Apostoli quibus ait: *Adam formam futuri, Ipse Pelagius, inquit, non uno modo id exposuit. Et ad hæc verba Apostoli: Sanctificatus*

A quorum amicitia præsumebat; d' explanare autem se pavavit singula Apostoli verba vel sensus. In Epistola igitur que est ad Romanos, cum ad illa loca venisset ubi vas electionis ita loquitur: *Propterē sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit (Rom. v, 12); hactenus credidit exponendum.* Quem librum ejus habemus, et proferimus ad convincendum inimicum ejus errorem.

B est enim vir infidelis, etc. (1 Cor. vii, 14): *qui sic est, inquit, accipendū quemadmodum et nos alibi, et Pelagius cum eamē ad Corinthios Epistolam traxeret, exposuit, etc.* Et atio in libro (Lib. de Peccat. Orig. cap. 21): *Alia quoque ipsius, quæ litteris suis quas conscriptis per orbem catholicum conferendas papæ Zozimus, exsecranda, sicut legers potestis, attexuit;* ubi Pelagius Epistolam Pauli apostoli ad Romanos velut exponens argumentatur et dicit: *Si Adæ peccatum etiam non peccantibus nocuit, ergo et Christi justitia etiam non credentibus prodest.* Et cetera hujusmodi, quæ omnia, Donino adjuvante, in libris quo scriptissimis de baptismo parvulorum (Lib. de peccator. Merit. et Remiss.) refutata et dissoluta sunt. Et ea quidem in ipsis quæd expositionibus, non ex sua persona est aussa objicere, sed ibi hoc dicebat, ubi multis notissimis erat, et quid sentire ac dicere, latere non poterat. Et atio rursum libro: *Inrenisse te putas (alloquitor Julianum) quare infans baptizetur, dic quare exsufflet: certa Pelagi auctoris vestri magis ei invicta est putata sententia (Lib. 1 Operis Imp. cap. 54).* Si Adæ peccatum etiam non peccantibus nocuit, ergo Christi justitia etiam non credentibus prodest. Sunt et alia multa hinc inde sparsa apud Augustinum, que in ejusmodi commentariis leguntur; non est laien prætermitendus isto locus admodum expressus: *Sunt, inquit Augustinus (Lib. de Gen. Palæst. cap. 10), quædam expositiones epistolæ quæ scribitur ad Romanos, quæ ipsius Pelagii esse dicuntur, ubi hoc quod scriptum est, Non voluntia, neque currentis, sed miserantis est Dei (Rom. ix, 16), non ex persona Pauli asserit dictum, sed eam voce interrogantis et redarguentis usum finisse, cum hoc dicere, tamquam dici utique non deberet.*

C * Quam timide suam mentem aperiret Pelagius, testis imprimiti locuples Hieronymus (In epistola ad Cœsiph.) : *Eunomiani, Ariani, Macedoniani, nominibus separati, iniquitate concordes, nullum nobis laborem faciunt: loquuntur enim quod sentiunt; sola hæc heres est quæ publice erubescit loqui quod secreto docere non metuit. Magistrorum silentia profert rabies discipulorum. Vide quæ diximus in disert. de Constitutionibus principum (In appendice dissert. 4).*

D * Vide Aug. lib. 1 de pccat. Merit. cap. 1 et seq., et de peccat. Orig. cap. 21. GALLARD.

* De hoc libro Cassiodorus: *Octavus, inquit (Lib. de Divin. Lect. cap. 8), codex canonicus Epistolas continet apostolorum; sed in Epistolis tñdecim sancti Pauli annotationes conscriptas in ipso initio meæ scriptioris inveni, quæ in cunctorum manibus ita celebres habentur, ut eas a sancto Gelasio papa, urbis Romæ, doctissimi viri studio, dicerent suisse conscriptas: quod solent facere qui res vitiosas copiunt gloriosi nominis auctoritate defensare. Sed nobis ex præcedentibus letacionibus diligenter retractatione patuerunt, subtilissimas quidem esse ac brevissimas dictione, sed Pelagiani erroris reuera illuc esse seminata: et ut procul a robis fieret error haereticus, primari Epistolam ad Romanos, qui potius curiositate, purgari; reliquas in chartaceo codice conscriptas, vobis emendandas reliqui; quod facile subjacebit, quando præcedenti exemplo audacior redditur sequens imitatio.*

* Discimus inde primum, has annotationes in multi- torum manibus fuisse iunc temporis propter brevi- latem et subtilitatem; deinde tributas S. Gelasio

* Hi Commentarii, ut juu memoravimus, habentur in nostris Patrol. tomo trigesimo, undociuo vero operum Hieronymi Lxx.

2. Ita ergo item ait : « Per unum hominem peccatum intravit in mundum, et per peccatum mors : Exemplo, inquit, seu imagine usus est, quia sicut cum non esset peccatum, per Adam subintravit; sic et cum non remansisset justitia apud aliquem, vita per Christum reparata est. »

3. « Et in omnes homines mors pertransiit : Cum sic, inquit, qui peccant similiter et moriuntur, neque enim aut in Abraham, aut in Isaac, aut in Jacob mors pertransiit, de quibus Dominus ait : *Huius [Bal. hi] omnes rivulat* (Luc. xx, 38). Illic autem, inquit, properea dicit omnes mortuos, quoniam multitudine peccatorum non excipiuntur pauci justi, sicut et ibi inquit : *Non est qui faciat bonitatem, non est usque ad unum* (Psalm. lii, 9, 4). Et iterum illud inquit : *Omnis homo mendax* (Psalm. cxv, 11), aut certe in illos omnes pertransiit [Bal. inquit], qui humano ritu, non celesti, sunt conversati. »

4. Et post pauca : « Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysem, etiam in eos qui non prævaricaverunt in similitudinem prævaricationis Adæ (Rom. v, 14) : Sive cum non esset, inquit, qui inter justum et injustum discerneret, putabat mors se omnium dominari, sive in eos qui in mandatum tamenq[ue] Adam prævaricatis sunt, hoc est, de filiis Noe, quibus præceptum est ut animam in sanguine non manducarent, et de filiis Abraham, quibus circumcisio mandata est; sed [Bal. add. et] in eos qui, præter mandatum, legem contempserant naturalem. »

5. « Qui est forma futuri (Ibid.) : Quoniam, inquit, sicut Adam præter cunctum a Deo formatus est, sic et Christus a [Bal. ex] Virgine, fabricante Spiritu sancte, processit; sive, sicut quidam dicunt, forma a

A contrario, hoc est [Bal. add. ut], sicut ille caput peccati, sic etiam [Bal. omit. etiam] iste caput justitiae est. »

6. « Sed non sicut delictum, ita et donum (Ibid. 15) : Ne in forma, inquit, aequalitas putaretur. »

7. « Si enim in unius prævaricatione multi mortali sunt, multo magis donum et gratia Dei per unum hominem Christum in multos abundavit (Ibidem). » Plus valuit, inquit Apostolus, gratia in vivificando, quam peccatum in occidendo : quia Adam non se seluimus, sed et suos posteros interfecit; Christus vero et eos qui tunc erant in corpore, et eos qui postea futuri erant, liberavit. »

8. Illic sollicitus catholicus lector notet quid dicat. « Adam, non sibi soli, sed et posteris suis nociuisse. » Tene superiorem definitionem ejus : posteros enim hic dicit non omnes ubique et omnino totos [Bellov. non omnes omnino et ubique totos] homines Iesos illius peccato, sed illos tantum qui per imitationem similiter suis peccatis et propriis factis sunt rei prævaricationis, sicut Adam; « qui sine dubio illi ipsi pronepoies ejus, et posteri esse inveniuntur. »

9. « Hui autem, inquit, qui contra traducem peccati sentiunt, acriter eos qui defendant traducem, impugnare conantur : Si peccatum, inquit, Adæ etiam non peccantibus nocuit, ergo et Christi justitia non credentibus prodest; quoniam similiter, immo plus dicit Apostolus, per unum liberari quam per unum ante perierat. Deinde dicunt : Si baptismus mundat antiquum illud veterosunque peccatum, qui de duobus baptizatis nati fuerint, debent hoc carere peccato; non enim poterunt ad posteros transmittere, quod ipsi minime habuerint [Bal. habuerunt]. » In hoc addunt : Quoniam si anima non est ex traduce, & sicut nec est, sed sola-

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

importuni cuiusdam episodii instar essent, et aliunde plena farent hæreticas argumentationis.

• Norisius quia : recte, ut videtur. GALLAND.

• Eadem verba refert Augustinus (Lib. iii de pecc. Merit. cap. ii); refert quoque Prædestinati auctor (Lib. i hæz. 88), ejus nota: haec verba : *Tangens Cœlestium, qui contra traducem peccati primus scripsit.* Consentit enim Vicienius Lirinensis (In Commonitorio). *Quis ante prodigiosum discipulum ejus Cœlestium, realu prævaricationis Adæ, omnem genus humum negavit astrictum?* Negavit, inquam, scripito, nam ipsemel Cœlestius in iudicio Carthaginensi sub-Aureliano fassus est, huncse errorem accepisse a Russino.

Ex his vero conclude libros quinque a Theodoro Mopsuesteno contra defensores peccati originalis conscriptos, vel ignotos suis Prædestinati auctori, Vincentioque Lirinensi; vel scriptos posterioribus temporibus, de quo viderimus in notis ad hos ipsos libros.

• Alter. Sic Norisius cum Baluzio. At Garnerius acriter. Nec vero cum Norisio et BB. rescripsimus, *Si peccatum, inquit : quem lectionem confirmans quæ paulo post sequuntur, Deinde dicunt.... in hoc addunt.* At Baluzius habet inquit. GALLAND.

• In hoc addunt, inquit : Quoniam. Norisius : *Ita hoc addunt... quia si anima. BB. existant in hunc locum Augustini epistolam 190, ad Optatium, num. 22. GALLAND.*

• Norisius ejusmodi verba parenthesis concludens alioque charactere describens, haec habet : « Haec Pelagi argumentationem, inquit, *Si anima non est ex traduce (sicut nec est), sed sola caro habet traducem peccati, sola et pax omni meretur.* Ita descriptissimus,

Urbis episcopo; denique ab ipsomet Cassiodoro magna cura ab erroris Pelagiiani veneno purgatus, quæ sunt in Epistolam ad Romanos, ut reliquias corrigendam exemplum suis præberet, qui utrum id præsterent, incertum est. Frustra ergo requiruntur in editionibus vulgatis, quæ Pelagiiani erroris plena referuntur ab Augustino, Mercatore et Prædestinati auctore; siquidem creditibile est vulgatas editiones ab illis exemplaribus acceptas, quæ suis monachis Cassiodorus, monachi posteris tradiderunt. Suspectum pariter est quod legitur in annotationibus, cap. vii, 9 : *Si cum lex non esset, peccatum mortuum est, insanient qui de Adam per traducem asserunt ad nos venire peccatum.* Quid enim apertius pugnet fidei catholice de propagatione peccati ex Adam? aut quomodo qui tanta cura expositiones istius Epistolæ purgavit, vir apprime catholicus, tantam impietatem reliquerit? Frustra vero sit qui dicat Cassiodorum, vel de peccato personali loqui, quod Origenianum delirium; vel de propagatione alieni, quæ fiat per traducem animæ simul et corporis, quæ aperta quibusdam insaniva visa est : quare opinabilius ror, locum, qui a Cassiodoro purgatus fuisset, a notario rursus aliunde fuisse inquisitum.

• Peccaverunt. Ita codex Bellovacensis. At Vaticanus et superioris editiones habent prævaricaverunt. Sed nos præfulimus lectionem libri Bellovacensis, quia convenit cum Vulgata versione loci istius Pauli. BALOZ.

• Quæ sequuntur, desunt in editionibus vulgatis : née dubium quin a Cassiodoro deleta sint, ut quæ

et non habet traducem peccati, sola et penam meretur : A ptonie solvatur : justus ergo justum gignere debuit.
Inquit enim ut hodie nota anima non ex massa
Ad ea tantum antiquum peccatum portet alienum : quin et
rationalis est ut Deus, qui propria peccata dimittit,
non imputet alienum.

10. Et iterum^b in alio sermone suo idem Pelagius : *c Si peccator, inquit, genuit peccatorem, ut*
parvulo ejus^d peccatum originale in baptismi acce-

Si parentes, inquit, post conversionem propria peccata non laedunt, multo magis filii eorum per eos nocere non poterunt [Bal. potuerunt].^e Si priorem hominem contigit causam mortis suisse [Bal. fecisse], ergo per Christi adventum mori jam non oportebat.
Si per peccatum Adae mors orta esset, numquam post remissionem peccatorum, quam nobis liberator

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

Ita assertio ibidem per parenthesis inserta, non Pelagi, sed ipsum Mercatorem auctorem habeat. Nam Augustinus lib. iii de peccat. Mer. cap. 3 ita Pelagi verba recitat : Si anima non est ex traduce, sed sola caro, ipsa tantum habet traducem peccati ; et cap. 10 inde hisce Pelagi commandat : Attende, obsecro te, quemadmodum circumspectus vir Pelagius (nam ex ejus libro haec quæ modo posui, verba transcripsi) sensit quan in difficulti de anima quæstione versetur. Non enim ait, quia anima non est ex traduce, sed si anima non est ex traduce ; additque, cunctanter loqui potius quam sidenter. Et quidem sine illa parenthesis in litteris encyclicis Zosimi eadem Pelagi sententia damnata fuit, teste eodem Augustino epist. 157 (nunc 1.0), ad Optatum : Nam Pelagi, inquit, da hac re argumentatio quæ inter alia ejus deminutia etiam litteris apostolicis sedis adjuncta est, ita habet : Si anima, inquit, ex traduce non est, sed sola caro tantum habet traducem, etc. Ex quibus patet, Mercatorem in ea de anima origine quæstione, quæ ea ætate celeberrima erat, cum Hieronymo sensisse, neope creari a Deo omnium hominum animas : nisi aliena manu ea verba Communitorio infarta dicamus. Fuit enim Mercator Augustinianæ doctrinae studiosissimus. Quare in ea difficultate assensum polius cum Augustino suspendisse crediderim quam sententiae de animalium creatione adhäsisse. Hactenus vir doctissimus ; cuius sententiae accessit Tillemontius t. XV, p. 857, not. 2. GALLAND.

a Unum imputet. Sic edidit Henricus de Noris, ut est etiam in libris antiquis. Labbeus et Garnerius reposuerunt non imputet. Veterum librorum lectio- nem confirmat Augustinus epist. 157, ad Optatum, ubi referens haec verba Pelagi sic scribit : quia nulla ratione conceditur ut Deus, qui propria peccata dimittit, unum imputet alienum. BALUZ.

b Vix conjicere licet cujus alterius sermonis men- tio sit, nisi hoc nomine intelligatur alias Commentatorum locus : nam ex omnibus libris a Pelago ante hoc tempus editis (editi sunt vero propter Com- mentarios, quatuor aut quinque, Opus nimurum de Trinitate, epistola ad Paulinum, libellus Ad viduam, sive unus fuerit, sive duplex, liber Testimoniorum, et forte liber de Natura), vix ullius argumentum patitur, nisi per ineptum parerga, ejusmodi mate- riam tractari.

c Ille conjecturam juvat Augustinus (Lib. iii de pecc. Merit.), qui absolutis jam duobus libris de Mortalitate Adami per peccatum, deque Baptismo parvolorum et quorundam hominum impeccabilis, Marcellino scribit in libro tertio (Cap. 1), se legisse post dies paucissimos Pelagi quedam scripta, quæ in Pauli Apostoli Epistolas expositiones brevissimas conseruerant, atque ibi compreserantur eorum argumentationem qui negant parvulos originale peccatum gestare. Moxque refert haec verba : Hi autem qui contra traducem, etc., quæ sex consequentes capitibus confutat (Cap. 2-7). Continuo tribus aliis citat ea que tradit Mercator in alio sermone Pelagi conseruerant, ipsaque refellit, nulla alterius libri mentione facta (Cap. 8-10). Nisi ergo mea me fallit opinio, Pelagius non uno tantum in loco exposuit argumen- tationem oppugnantum traducem peccati, sed semel cap. 5, in quod prima pars objectionum conjecta fuerat ; iterum cap. 7, in quod secunda neutra,

fabor, reperitur in codicibus vulgatis ; quoniam, ut dixi, Cassiodorus miramque dilevit, sed secundam ita, ut hæc verba : Insaniunt qui ex Adam per traducem asserunt ad nos reire peccatum, non usque adeo obliterata sint, quin ab indocto notario lecta descrip- tio fuerint.

B Non eo quidem inficias quin hæc ipsa verba de quibus agitur reperiatur etiam apud Augustinum in secundo libro de peccatorum Meritis : unde posset aliquis confidere aliunde sumpta suisse quam ex Commentario, cum eos Augustinus ante finem impo- situm isti libro non legisset. Sed inde colligo faten- dum et duobus alterum, vel ea scilicet quæ Marcellinus Augustino discutienda transmisit magnam partem ex Commentario Pelagi in Epistolas Pauli excerpta suisse, saltem quatenus originalis peccatum tangunt ; vel vitiosam esse Mercatoris lectionem, ita- que emendandam, et iterum jam sermone suo Pelagius ; quasi diceret, hactenus alieno sermone, jam suo loqui Pelagium. Quamquam Augustinus non multum faverit huic emendationi, qui aliena persona locutum semper Pelogium his in libris docebat.

c Augustinus (Lib. ii de pecc. Merit. et Rewiss. cap. 9) : Frustra itaque nonnulli eorum ita argumen- tantur, ut dicant : Si peccator genuit peccatorem, ut parvulo ejus reatus originalis peccati in baptismo accepione soloatur, etiam justus justum gignere debuit. Cumque postea (Ibid. cap. 25) retulisset a Pelagiannis inde conclusi opus non esse baptismo fideliūm filiis, addit hæc ipsorum verba : Cur non in lumbis patris sui potuit filius baptizari, si secundum Episto- lam quæ ad Hebreos scripta est in lumbis Abraham Levi potuit decimari ; etenim, sicut ait Apostolus, filii vestri in mundi essent, nunc autem sancti sunt, et ideo fideliūm filii jam baptizari minime debuerunt.

D d Augustinus lib. ii de peccat. Merit. cap. 9 refer- tens hunc locum, pro his verbis ponit reatus origi- nalis. BALUZ.

e Augustinus (Ibid. cap. 27) : Neque illud fallat : Quod si nec parenti post conversionem obsunt pro- pria peccata, quanto magis, inquiunt, filio obesse non possunt.

f Augustinus (Ibid. cap. 38) : Quapropter illi qui dicunt : Si primi hominis peccato factum est ut moreremur, Ch. isti aduentu fieret ut credentes in eum non moreremur. Et addunt quasi rationem dicentes :

g Neque enim prævaricatoris transgressio plus nobis nocuit quam incarnationis vel redemptio profuit Salvatoris.

h Augustinus (Ibid. cap. 53) : Qui autem dicunt :

i Si peccato morte ista corporis accidisset, non utique

post remissionem peccatorum, quam Redemptor nobis

tribuit, moreremur.

Quare fortè quispiam, cur non sua eadem verba Pelagi, apud Augustinum, quæ apud Mercatorem, licet utробique sit idem sensus : credo equidem a Mercatore exscripta fideliūr Pelagi verba non admodum elegantia, quorum sententiam melioribus expresserit Augustinus : quo in loco dissimilare non possum quod saepi mili venit in mentem, epistolam ad Demetriadem, aliosque consequentes libros, sensu quidem Pelagi, sed vel Annianum vel Juliani verbis esse compositos.

In eam me opinionem adducunt veterum testimo- nia. Hieronymus euum Annianum scripsit (Epist. 23,

donavit, moreremur. Plus ergo valuit peccatum Adœ A omnes omnino homines occidendo, quam Christi gratia in salvando, quæ non omnibus, sed tantum credentibus procul: neque enim omnes qui nascuntur ex Adam, veliam renascuntur in Christo. » Et reliqua.

CAPUT III.

De condemnatione Pelagii et Cœlestii, et Pelagi præ-

tertium, tum a Romanis pontificibus Innocentio et Zosimo, tum a Patribus Diopolitani et Theodoto Antiochiae episcopo.

1. • Quæ omnia suprascripta capitula, ut jam superius dictum est, continent illa beatæ memorie episcopi Zosimi epistola, quæ b Tractoria dicuntur,

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

inter August.), copiosissime pastum frisse, ut alienæ blasphemie verba tinnula subministraret. Et vero indecetum Pelagi eloquentiam irridens, non levem facit suspicionem emundicante ab aliis Latinitatis. Duo, aliquotum Pelagium (Dialog. 3 aduers. Pelag.), capitula orationis et laudis soles cum suis jurare discipulis, non esse tua, cum perpicue in eis styli tui splendor eluceat, et tanta sit venustus eloquii, ut, testudineo incedens gradu, quæ secreto doces militisque reuaria, publice non auxiliis profiteri. O te felicem! cuius, præter discipulos, nemo conscribit libros, ut quidquid videlicet displicere, non tuum, sed alienum esse contendat! et quis ille tanti erit ingenui, ut leporem tui sermonis possit imitari? Et paulo post: Ah! nimium disertus esse capisti, ut non dicam eloquens, postquam discipuli tui versi sunt in magistros.

Aique hinc Beda (In pref. Canticularum) non dubitauit Julianu tribuere librum ad Demetriadem virginem Christi de Institutione Virginis, cuius et initium refert, si sparsos hinc iude errores reprehensas.

Sed omnium clarissimo Orosius (In Apolog. cap. 20): Nam quoniam in epistola tua illa lucubrassima, Pelagium aliquotum, hæc ipsa intelligere vix potuisse: ita, inquam, ad Demetriadem puerum, ut audio, sacram et sanctam, homo reverendissimus scribere non erubet, docens, ut credo, reverentiam castitatis, sub stropha Joseph luxuriantis dominae suæ, ubi dicitur: Contempsa frequenter domina, propiores adolescenti tendit insidias, secretum ac sine testibus manu impudente apprehendit, et inopportunam historiam obscenissimo scrinio contexens; quamquam hoc, quod negque apte, neque decore dicitur, tibi imputare non debeamus, cui neque natales dederunt, ut honestioribus studiis erudireris, neque naturaliter provenit ut saperes; sed illis dictatoribus tuis, qui miserum sensum miserimo sermone conscribunt, et te legendum cachinnis, quasi titulum confessionis, exponunt.

Sed ut desicerent testimonia haec tam manifesta, ratio tamen experientiaque id demonstraret. Nam primum, nihil sere insautus Commentariis in Paulum, nihil disertus epistola ad Demetriadem. Deinde alia sepe in Commentariis lectio Scripturarum est, alia in epistola, quam qui conscripsit torqueat sepe, et componit verba Apostoli. Postea horrent Commentarii nonnunquam sollicitis, purior in epistola, ut illis temporibus, Latinitas. Denique Commentarios homo ingeniosus quidem, sed barbarus scripsit; epistolam non tantum disertus orator, sed etiam eloquens: ut merito dictus sit Pelagius dominum mendacissimum. Nam et nomine mentitus est, cum se ex Scio Latinum fecit; et vita instituto, cum esset quasi monachus; et persona, quam pro temporibus diversam induit; et verbis, quibus ambiguus solebat uti; et librorum titulo, quem, ut ait Orosius, alienum apposuit.

Mercatori consentit Augustinus scribens ad Optatam (Epist. 190). Locutus, licet paulo prolixior, visus est lauen totus, non sine operat pretio, excriversus, cum multum idei lucisque possit huc usserre: Hæresis nova vel auctores, vel certe accerrimi notissimique suazores, cum Pelagius et Cœlestius existissent, conciliorum episcopalium vigilantia in adjutorio Salvatoris, qui suam tueret Ecclesiam, etiam a duobus venerabilibus antistitibus apostolicæ sedis, papa Zosimo et papa Innocentio, nisi correcti etiam egerint pœni-

tentiā, toto Christiano orbe damnati sunt. De quibus exempla recentium scripturarum, sive quæ specialiter ad Afros, sive quæ universaliter ad omnes episcopos, de memorata sede manarunt, ne forte ad vestram sanctitudinem nondum pervenerint, vobis curavimus nulli ab eis fratribus, quibus et has litteras, ut tue venerationi dirigerent, dedimus.

Hi autem non ideo sunt hæretici, quia dicunt, animas originem de illa prima peccatrice non ducere, quod vel aliqua fortasse ratione vera dici potest, vel sine fidei labore nesciri; sed hinc conantur efficere, unde omnino avertissimi hæretici judicantur, animus parvorum nihil nulli ex Adam trahere, quod sit laracro regenerationis expandum.

Nam Pelagi argumentatio de hac re, quæ inter alia ejus dannabilis, etiam litteris apostolicæ sedis adjuncta est, ita se habet: « Si anima, inquit, ex traduce non est, sed sola caro habet tantum traducendi peccati, sola ergo pœnam meretur: injustum est enim, ut hodie nata anima, non ex massa Adœ, tam antiquum peccatum portet alienum, quia nulla ratione conceditur, ut Deus, qui propria peccata dimittit, unum imputet alienum. » Si ergo ita potes animarum asserere sine ulla propagatione novitatem, etc. Nam ut jam verbis ntar, quæ in ipsa epistola beatissimi antistitis Zosimi leguntur: Fidelis Dominus in verbis suis, ejusque baptismus re ac verbis, id est, opere, confessione et renūs- cione vera peccatorum, in omni sexu, aetate, conditione genitris humani eamdem plenitudinem tenet; nullus enim, nisi qui peccati servus est, liber efficitur; nec redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fuerit ante captivus, sicut scriptum est: Si vos Filius liberaveritis, rere liberi eritis (Joan. viii, 56). Per ipsum enim renascimur spiritualiter, per ipsum crucifigimur mundo; ipsius morte mortis ab Adam omnibus nobis introducitur atque transmisit universæ animarum, illud propagacione contractum chirographum rumpitur, in quo nullus omnino natorum antequam per baptismum liberatur, non tenetur obnoxius. » In his enim verbis apostolicæ sedis tam antiqua atque fundata certa et clara est catholica fides, ut nefas sit de illa dubitare Christiano.

Ex his vero, sive quæ nunc ex Augustino, sive quæ in textu ex Mercatore alia sunt, discuntur ista non mediocriter utilia ad historiam Pelagianam: 1º Dubitasse Augustinum, nec immerito, an Pelagius et Cœlestius hæretes sibi cognominis auctores forent, an defensores tantum, licet notissimi atque acerrimi; 2º hæreticos istos idcirco quæstionem movisse de origine animalium, quoniam ex eo quod anima non foret ex traduce, sed caro sola, videbantur sibi concludere nullam esse peccati originalis traducem; 3º ipsos a duobus sedis apostolicæ antistitibus damnatos orbe toto, quod cum de nullo alio, iudicio asserat Augustinus, tanta universalitate damnationis significat supremam auctoritatem sedis apostolicæ; 4º epistola Zosini ad universos orbis episcopos in causa Pelagianorum prolizam admodum luisse, et in primis didacticam, ut que hæreticorum argumentationes dogmatisque catholici rationes contineret; 5º verba de quibus fuit huc usque sermo velut ex Pelagi commentariis excerpta, adduci a Zosimo, Augustino, Mercatore, et Prædestinati auctore scribentibus et tempore quo adhuc viveret Pelagius, Cœlestiusque turbaret.

b Tractatorium scribi malcat eruditissimus Lub-

et non habet traducem peccati, sola et paenam meretur: A deputat enim ut hodie nota anima non ex massa Ad te iam antiquum peccatum portat alienum: quia et rationabile est ut Deus, qui propria peccata dimittit, non imputet alienum.

10. Et iterum^b in alio sermone suo idem Pelagius: « Si peccator, inquit, gennit peccatorem, ut parvulo ejus^d peccatum originale in baptismo acce-

ptione solvatur. justus ergo justum gignere debuit. • Si parentes, inquit, post conversionem propria peccata non leidunt, multo magis filii eorum per eos nocere non poterunt [Bal. potuerunt].^c Si priores hominem contigit causam mortis suisse [Bal. fecisse], ergo per Christi adventum mori jam non oportebat. • Si per peccatum Ad te mors ora esset, numquid post remissionem peccatorum, quam nobis liberator

CASTIGATIONES ET NOTAE.

in assertio ibidem per parenthesim inserta, non Pelagium, sed ipsum Mercatorem auctorem habeat. Nam Augustinus lib. iii de peccat. Mer. cap. 3 ita Pelagi verba recitat: *Si anima non est ex traduce, sed sola caro, ipsa tantum habet traducem peccati;* et cap. 10 inde hisce Pelagium commendat: *Attende, obsecro te, quemadmodum circumspectus vir Pelagius (nam ex ejus libro haec quae modo posui, verba transcripti) sensit quam in difficultate anima questione versetur.* Non enim ait, *quia anima non est ex traduce, sed si anima non est ex traduce; additique, cunctaque loqui potius quam fiderent.* Et quidem sine illa parenthesis in litteris encyclicis Zosimi eadem Pelagi sententia damnata fuit, teste eodem Augustino, epist. 157 (nunc 1.0), ad Optatum: *Nam Pelagii, inquit, de hac re argumentatio qua inter alia ejus damnabilis etiam litteris apostolicis sedis adjuncta est, ita habet: Si anima, inquit, ex traduce non est, sed sola caro tantum habet traducem, etc.* Ex quibus patet, Mercatorem in ea de animae origine questione, quae ea recte celeberrima erat, cum Hieronymo sensisse, neope creari a Deo omnium hominum animas: nisi aliena manu ea verba Commonitorio infarta dicamus. Fuit enim Mercator Augustinianæ doctrinae studiosissimus. Quare in ea difficultate assensum potius cum Augustino suspendisse crediderim quam sententiae de animalium creatione adhäsisse. » Hactenus vir docissimus: cuius sententiae accessit Tillemontius t. XV, p. 857, not. 2. GALLAND.

Unum imputet. Sic edidit Henricus de Noris, ut est etiam in libris antiquis. Labbeus et Garnerius reponerunt non imputet. Veterum librorum lectio- nem confirmat Augustinus epist. 157, ad Optatum, ubi referens haec verba Pelagi sic scribit: quia nulla ratione conceditur ut Deus, qui propria peccata dimittit, non imputet alienum. BALUZ.

b Vix conjecture licet cuius alterius sermonis men- tio sit, nisi hoc nomine intelligatur aliis Commentariorum locus: nam ex omnibus libris a Pelagio ante hoc tempus editis (editi sunt vero præter Commentarios, quatuor autem quinque, Opus nimurum de Trinitate, epistola ad Paulinum, libellus Ad viduam, sive unus fuerit, sive duplex, liber Testimoniorum, et forte liber de Natura), vix ullius argumentum patitur, nisi per inceptum parerga, ejusmodi mate- riam tractari.

*Hanc conjecturam juvat Augustinus (Lib. iii de pecc. Merit.), qui absolutis iam duobus libris de Mortalitate Adami per peccatum, deque Baptismo parvolorum et quorundam hominum impeccantia, Marcellino scribit in libro tertio (Cap. 1), se legisse post dies paucissimos Pelagi quædam scripta, quæ in Pauli Apostoli Epistolas expositiones brevissimas conseruerant, atque ibi compreseris quandam eorum argumentationem qui negant parvulos originale peccatum gestare. Moxque refert haec verba: *Hi autem qui contra traducem, etc., quæ sex consequentibus capitibus confutat (Cap. 2-7).* Continuo tribus aliis citat ea quæ tradit Mercator in alio sermone Pelagi contineri, ipsaque refelit, nulla alterius libri mentione facta (Cap. 8-10). Nisi ergo mea me fallit opinio, Pelagus non uno tantum in loco exposuit argumen- ta oppugnantium traducem peccati, sed semel cap. 5, in quod prima pars objectionum conjecta fuerat; iterum cap. 7, in quod secunda neutra,*

B

C

D

*fateor, reperitur in codicibus vulgaris; quoniam, ut dixi, Cassiodorus utramque dilevit, sed secundaria ita, ut haec verba: *Insanum qui ex Adam per traducem asserunt ad nos renire peccatum, non usque adeo oblitterata sint, quin ab inducto notario luctu descrip- tione fuerint.**

Non eo quidem inficias quin haec ipsa verba de quibus agitur reperiatur etiam apud Augustinum in secundo libro de peccatorum Meritis: unde posses aliquis confidere aliunde sumpta suisque ex Commentariis, cum eos Augustinus ante finem impositionis isti libro non legisset. Sed inde colligo fatidum et duobus alterum, vel ea scilicet quæ Marcellinus Augustino discutienda transmisit magnam partem ex Commentariis Pelagi in Epistolas Pauli excerpta suisque, saltem quatenus originalis peccatum tangunt; vel vitiosam esse Mercatoris lectionem, itaque emendandam, et iterum jam sermone suo Pelagius; quasi diceret, hactenus alieno sermone, jam suo loqui Pelagium. Quamquam Augustinus non multum sicut huic emendationi, qui aliena persona locutum semper Pelagium his in libris doceat.

*c Augustinus (Lib. ii de pecc. Merit. et Remiss. cap. 9): Frustra itaque nonnulli eorum ita argumentantur, ut dicant: « Si peccator gennit peccatorem, ut parvulo ejus reatus originalis peccati in baptismo acceptione solvatur, etiam justus justum gignere debuit. » Cumque postea (Ibid. cap. 25) retulisset a Pelagianis inde conclusi opus non esse baptismi fidelium filiis, addit haec ipsorum verba: *Cur non in lumbis patris sui potuit filius baptizari, si secundum Epistolam quæ ad Hebreos scripta est in lumbis Abraham Levi potuit decimari; etenim, sicut ait Apostolus, filii vestri immundis essent, nunc autem sancti sunt, et ideo fidelium: filii jam baptizari minime debuerunt.**

d Augustinus lib. ii de peccat. Merit. cap. 9 referens hunc locum, pro his verbis ponit reatus originalis. BALUZ.

e Augustinus (Ibid. cap. 27): Neque illud fallat: « Quod si nec parenti post conversionem obsunt propria peccata, quanto magis, inquit, filio obesse non possunt. »

f Augustinus (Ibid. cap. 38): Quapropter illi quæ dicunt: « Si primi hominis peccato factum est ut moreremur, Ch. isti adevent fieret ut credentes in eum non moreremur. » Et addunt quasi rationem dicentes: « Neque enim prævaricatoris transgressio plus nobis nocuit quam incarnationis vel redemptio profuit Salvatoris. »

g Augustinus (Ibid. cap. 53): Qui autem dicunt: « Si peccato mors ista corporis accidisset, non utique post remissionem peccatorum, quam Redemptor nobis tribuit, moreremur. »

Quare torte quispiam, cur non sua eadem verba Pelagi, apud Augustinum, quæ apud Mercatorem, licet utroque sit idem sensus: credo equidem a Mercatore exscripta fideliciter Pelagi verba non admodum elegantia, quorum sententiam melioribus expresserit Augustinus: quo in loco dissimilares non possum quod sepe mihi venit in montem, epistolam ad Demetriadem, aliquosque consequentes libros, accusu quidem Pelagi, sed vel Aniani vel Juliani verbis esse compositos.

In eam me opinionem adducunt veterum testimonia. Hieronymus enim Amianum scripsit (Epist. 23,

donavit, moreremur. Plus ergo valuit peccatum Ad*de*
omnes omni homines occidendo, quam Christi
gratia in salvando, quae non omnibus, sed tantum cre-
dentibus profluit: neque enim omnes qui nascuntur ex
Adam, illi etiam renascuntur in Christo. Et reliqua.

CAPUT III.

De condemnatione Pelagii et Coelestii, et Pelagi pre-

sertim, tum a Romanis pontificibus Innocentio et
Zosimo, tum a Patribus Diopolitanis et Theodoto
Antiochiae episcopo.

1. Quæ omnia suprascripta capitula, ut jam
superius dictum est, continet illa beatæ memorie
episcopi Zosimi epistola, quæ ^b TRACTORIA dicitur,

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

inter August.), copiosissime pastum frisse, ut alienæ
blasphemiae verba tinnula subministraret. Et vero in-
dictam Pelagi eloquentiam irridens, non levem facit
suspicionem emendicata ab aliis Latinitatis. Duo,
alloquitur Pelagius (Dialog. 3 advers. Pelag.), capi-
tula orationis et laudis soles cum suis jurare discipu-
lis, non esse tua, cum perspicue in eis stylis cui splendor
elucet. et tanta sit venustus eloquii, ut, testudineo in-
cedens gradu, quæ secreto daces militisque reuaria,
publice non uideas profiteri. O te felicem! cuius, præ-
ter discipulos, nemo conscribit libros, ut quidquid vi-
deris displicere, non tuum, sed alienum esse conten-
des! et quis ille tanti erit ingenii, ut leporum sui ser-
manis, possit iuitali? Et paulo post: Ah! nimium
disertus esse capisci, ut uox dicam eloquens, postquam
discipuli sui versi sunt in magistros.

Aitque hinc Beda (In pref. Cantieorum) non dubi-
favit Julianu tribuere librum ad Demetriadem virginem
Christi de Institutione Virginis, cuius et ini-
cium refert, ut sparsos hinc iude errores repre-
sentat.

Sed omnia, clarissimo Orosius (In Apolog. cap.
29): Nam si in epistola tua illa lucubratissima,
Pelagianum alloquitur, haec ipsa intelligere vix posse-
mus: ista, inquam, ad Demetriadem pueram, ut au-
dio, sacram et sanctam, homo rereundissimus scribere
non erubuisse, docens, ut credo, reverentiam castitatis,
sub stropha Joseph luxuriantis domina sue, ubi dicitur:
Contempua frequenter domina, propiores adolescenti
tendit insidias, secretum ac sine testibus manu impuni-
dens apprehendit, inopportunam historiam obsecans
simus sermones contexens; quamquam hoc, quod neque
apte, neque, decore dicitur, tibi imputare non debea-
mus, cui neque natales dederunt, ut honestiaribus stu-
diis erudireris, neque naturaliter provenit ut saperes;
sed illis dictatoribus tuis, qui miserum sensum miser-
rimo sermone conscribunt, et te legendum cachinnis,
quasi titulum confessionis, exponunt.

Sed ut desigerent testimonia haec tam manifesta,
ratio tamen experientiaque id demonstraret. Nam pri-
prium, nihil sere infantius Commentariis in Paulum,
nihil disertius epistola ad Demetriadem. Deinde
alia sepe in Commentariis lectio Scriptura est, alia
in epistola, quam qui conscripsit torquet sepe, et
componit verba Apostoli. Postea horrent Commentarii
nonnisi quoniam solecismis, purior in epistola,
ut illis temporibus, Latinitas. Denique Commentarii
homo ingenuos quidem, sed barbarus scripsit;
epistolam non tantum disertus orator, sed etiam
eloquens: ut merito dicitur sit Pelagius dominum
mendacissimus. Nam et nomine mentitus est, cum
se ex Scio Latinum fecit; et vita instituto, cum
esset quasi monachus; et persona, quam pro tem-
poribus diversam induit; et verbis, quibus ambiguus
solebat uti; et librorum titulo, quem, ut ait Orosius,
aliuum apposuit.

^a Mercatori consentit Augustinus scribens ad Optatium (Epist. 190). Locus, licet paulo prolixior,
vix est tamquam totus, non sine operâ pretio, excris-
tendus, cum multum fidei lucisque possit hoc asserre:
Hæresis nova vel auctores, vel certe acerrimi notissi-
mi que suscepimus, cum Pelagius et Coelestius existissent,
conciliorum episcopalium vigilantia in adjutorio Sal-
uatoris, qui suam tueretur Ecclesiam, etiam a duabus
temperabilibus antistitibus apostolicæ sedis, papa Zosimo
et papa Innocentio, nisi correcti etiam egerint pœni-

tentiā, toto Christiano orbe damnati sunt. De quibus
exempla recentium scripturarum, sive quæ specialiter
ad Afros, sive quæ universaliter ad omnes episcopos,
de memorata sede manarunt, ne forte ad vestram sanctitatem nondum pervenerint, vobis curavimus mitti ab
eis fratribus, quibus et has litteras, ut tuæ venerationi
dirigerent, dedimus.

Hui autem non ideo sunt hæretici, quia dicunt, ani-
mas originem de illa prima peccatrice non ducere, quod
rel aliqua fortasse ratione vera dici potest, rel sine
fidei labe nesciri; sed hinc conantur efficeri, unde
omnino apertissimi hæretici judicantur, animas parvulorum
nihil mali ex Adam trahere, quod sit lavacro
regenerationis expiandum.

Nam Pelagii argumentatio de hac re, quæ inter alia
ejus dominabili, etiam litteris apostolicæ sedis ad-
dicta est, ita se habet: « Si anima, inquit, ex traduce
non est, sed sola caro habet tantum traducem peccati,
sola ergo pœnali meretur: in justum est enim, ut hodie
nata anima, non ex massa Adæ, tam antiquum pecca-
tum portet alienum, quia nulla ratione conceditur, ut
Dens, qui propria peccata dimittit, unum imputet alie-
num. » Si ergo ita potes animarum asserere sine ulla
propagatione novitatem, etc. Nam ut jam verbis utar,
quæ in ipsa epistola beatissimi antistitis Zosimi legun-
tur: « Fidelis Dominus in verbis suis, ejusque bapti-
smus re ac verbis, id est, opere, confessione et reni-
ssione vera peccatorum, in omni sexu, aetate, conditione
genitris humani eamdem plenitudinem tenet; nullus
enim, nisi qui peccati servus est, liber efficitur; nec
redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fue-
rit ante captivus, sicut scriptum est: Si vos Filius
liberaverit, vere liberi eritis (Joan. viii, 56). Per ipsum
enim renascimur spiritualiter, per ipsum crucifigimur
mundo; ipsius morte mortis ab Adam omnibus nobis in-
troducatur atque transmissæ universæ animæ, illud pro-
pagatione contractum chirographum rumpitur, in quo
nullus omnino natorum autem per baptismum libe-
retur, non tenetur obnoxius. » In his enim verbis
apostolicæ sedis tam antiqua atque fundata certa et
clara est catholica fides, ut nefas sit de illa dubitare
Christianum.

Ex his vero, sive quæ nunc ex Augustino, sive
quæ in textu ex Mercatore allata sunt, discuntur ista
non mediocriter utilia ad historiam Pelagianam:
1º Dubitasse Augustinum, nec inumerito, an Pelagius
et Coelestius hæresi sibi cognominis auctores for-
arent, an defensores tantum, licet notissimi atque
acerrimi; 2º hæreticos istos idcirco quæsiqñem
movisse de origine animarum, quoniam ex eo quod
anima non foret ex traduce, sed caro sola, videbantur
sibi concludere nullam esse peccati originalis
traducem; 3º ipsos a duabus sedis apostolicæ antistiti-
bus damnatos orbe toto, quod cum de nullo alio, judi-
cio asserat Augustinus, tanta universalitate damnationis
significat supremam auctoritatem sedis apo-
stolicæ; 4º epistolam Zosimi ad universos orbis
episcopos in causa Pelagianorum prolixam admodum
fuisse, et in primis didacticam, ut que hæreticorum
argumentationes dogmatisque catholici rationes con-
tineret; 5º verba de quibus fuit hæc usque sermo
velut ex Pelagi commentariis excerpta, adduci a
Zosimo, Augustino, Mercatore, et Prædestinati au-
ctore scribentibus et tempore quo adhuc viveret Pe-
lagius, Coelestiusque turbaret.

^b Tractatoriam scribi malebat eruditissimus hab.

CASTIGATIONES ET NOTÆ

bens, neque multum repugnare, propter formam didacticam qua Mercator, immo et Augustinus, epistolam dixit a Zosimo scriptam, nisi ea me ratio in contrarium impelleret, quod tractatoris epistolæ in nullo usquam loro non vidento mentio fiat a veteribus, fiat vero frequenter tractorie.

Non ab uno quin epistola Zosimi alia ratione dicta sit tractoria, quamqua solet accipi nomen istud, vel in Codice (*Tit. de Tractoriis et Stativis*), ubi diploma publice evectionis, ipsaque evectionis annouaria, et epistole diuissoriæ ac testimoniales militum, tractoria nominantur; vel in iure ecclesiastico ubi tractoria dicuntur, quia episcopi ad synodum evocabantur a primato: sicut enim, tota quanta erat, et decretalis de dogmate, et denuntiatoria sententia in Pelagium et Cœlestium lata. Quod utrumque genus olim appellatum fuisse tractoria nomine, certis veterum testimoniorum facile approbatur (*Apud August. epist. 217, conc. Afric. 1, et alia in locis passim*).

Nam quod decretalis epistola dicta sit tractoria, apertum est, quod asserri solet ex concilio Teleptensi, in quo cum ageretur de epistola Siricii papæ, episcopi dixerunt: Recitatur litteræ venerabilis memoriae Siricii, ut noverimus quid eorum textus continet; cumque tradarentur, Privatus notarius dixit, exemplum tractoria Siricii episcopi urbis Romæ, etc. (*Tom. II Conc. gen. editionis Labbeanae, pag. 1577*). Haec porro litteræ quas Pares legi jussérunt, neque erant evocatoria episcoporum ad synodum; neque denuntiatoria sententiam in reum dicunt; neque clericorum diuissoriæ erant aut commendatiæ; sed continebant statuta novem sedis apostolice, ex concilio Romano ad episcopos Africae olim missa.

Jam vero quod denuntiatoria eodem tractoria nomine vocata sit, dno Augustini testimonia per se satis manifesta ostendunt. Refert enim sententiam a Maximianistis in Primianum latam his verbis (*Concilio. 2 in Psal. xxxvi*): Conducibile existimavimus omnes sanctos consacerdotes, et omnes clericos, et omnes populos, qui se Christianos meminerint, hac nostra tractoria communikeri, ut omnes ejus communionem, ut ipso damnati, diligenti cura horreant. Ipse enim de suo interitu rationem reddet, qui hoc nostrum decretum non audiendo tentaverit violare. Placuit sane nobis et Spiritus sancto, quod tempus tardis ad paenitendum reserretur sub eo, ut qui consacerdotum, vel clericorum sue salutis inimicorum a die damnationis supradicti Primiani, id est, a die 8 kal. Jan. sin minus a Primani damnati communione recesserint, tali sententia constringantur, etc.

Scribens autem ad episcopos Donatistas, sic ait (*Epist. 43*): Quid si hoc non fecerint, ibi etiam eorum pravitas et perversitas innotescet, missaque tractoria super eorum nomine per totum orbem terrarum, quamcumque jam Christi Ecclesia dilatata est, ab omnibus Ecclesias eorum communio praecedit, ne aliquis error in cathedra Ecclesiarum Carthaginensis oriatur.

Non ignoro, in utroque loco impressos codices pro tractoria habere tractotoriam: que causa imputat Franciscum Bernardinum Ferrarium, ut in suo de antiquis ecclesiasticis epistolis opere, libri secundi caput secundum inscriberet de Tractoriis, quoque facaret in sarmi genera: unum excusatoriarum, quibus, qui per tractoria vocatus esset ad synodum a primato, apud eum aut valetudinis aut alterius impedimenti excusatione interetur; alterum denuntiatoriarum, quibus admonerentur alias Ecclesias de sententia in aliquem in ecclesiastico iudicio lata. Ferrario consensit eruditissimus Labbeus (*Tom. II Conc. gen. pag. 1517 et 1577*), eoque de causa, eum in concilio Teleptensi, tum maxime in Commissariis Mercatoris, tractotoriam voluit scribi. potius quam tractotoriam, contra testimoniorum lidemque manuscriptorum omnium codicum.

Poterat uterque non difficulti negotio, ut erant

A ambo apprime docti, in veram sententiam reduci, quoad utrumque epistolarum genus; et quoad excusatorias quidem, partim a can. 76 Ecclesie Africanæ, partim a capitulo 20 libri vi Capitul. Caroli Magni; nam utrobique imperatur, ut ipsam tractotorie excusatio subscrribatur. Sic Africanus canon: *Placuit ut quotiescumque concilium congregandum est, episcopi qui neque aitate, neque cagritudine, neque alia graviori necessitate impediuntur, competenter occurrant, et primatibus suarum quarumque provinciarum intimetur, et de universis episcopis vel duæ vel tres turmae siant, ac de singulis turmis vicissim, quoiquod electi fuerint, ad diem concilii instantissime occurrant; quod si non potuerint occurrire, excusationes suas in tractoria conscribant, vel si post adventum tractotorie aliquæ necessitates repente forsitan ortæ fuerint, nisi rationem impedimentum apud suum primatum reddiderint, Ecclesie sua communione debere esse contentos.*

Hæc verba: *Excusationes suas in tractoria conscribant, vel si post adventum tractotorie, prætermis interpres Græcus, sed abunde restituit, aut explicit potius caput 20 civatum. Hæc enim continet: Placuit ut quotiescumque concilium congregandum est, episcopi et presbyteri, qui neque aitate, neque cagritudine, aut alia graviori necessitate impediuntur, competenter occurrant; quod si occurtere non potuerint, excusationes suas in tractoria conscribant.*

Poterat etiam, quod denuntiatorias litteras uterque sua opinione dimoveri; et Labbeus quidem ab utroque manuscripto Mercatoris codice, Vaticano et Bellovacensi; Ferrarius vero ab aliobus apud Augustinum testimonitis in causa Donatistarum antea relatis, quæ in codicibus mss. melioris notæ (*Cod. Theod. de Tractoriis et Stativis*), tractotoriam non habent, sed tractotoriam, quod notavit Jacobus Gothofredus.

Sed priusquam discedo ab hoc argumento, monendum puto lectorem: 1º Tractotoriam non a trahendo, quod opinatus Ferrarius, sed a tractu viae publicae, qua pergebant, qui diploma publica evectionis haberent, dictam fuisse; et certe enī vox tractotorie a foro ad ecclesiam transierit, qua tandem ratione imperatorum litteræ, vel diuissoriæ, vel testimoniales militum, ea ratione vocari possent tractotorie? 2º Temporibus Illyrici Remensis tractotoriarum nomine appellatas fuisse ipsas quoque procuraciones quæ ab episcopis darentur presbyteris, ac suas vicies agendas in synodo, si quando ipsi per se adesse non possent (*Vide inter formulas antiquas conjectas in finem II tom. Conc. Gall. undecimam et duodecimam, p. 651 et 654*). 3º Eodem nomine incepitam aliquando etiam epistolam qua episcopos ad synodum vocatos, cum adesse non vateret, suam synodo sententiam scripto dicebat: istiusmodi est tractatoria Prudentii Tricassini, qui ordinatio Aeneas Parisiensis episcopi interesse non potuit. 4º Deinde scrisisse Gothofredum loco prius citato, ubi Ferrarium arguere voluit, episcopos, cum tractotoris ad synodum evocarentur, fuisse quidem a fidelibus Christiana charitate acceptos in via; sed id tractotoris neque praecipiui, neque comprehensum, immo nec id ex alto adhuc loco satis probari. Non viderat certe librum Diurnum Romanum, in quo continentur formulæ diuinorum tractotoriarum, quarum altera missa ad negotia ecclesiastica, altera redemptibus ab Urbe in patriam, a summis pontificibus soleret dari: ex his enim colligere ipsi licuisset non improbabiliter quid de vocatis ad synodum sentire debuisset. Ipsas porro formulas, quia nondum, quod sciäm, viderunt lucem, exscribendas putavi et manuscripto codice scripsit, ut cojectura est, annorum.

PRIMA TRACTORIA DATA MISSO AD ECCLESIA TICA NICOMEDIA.

Ecclesiastice causæ non recipit utilitas tarditatem;

qua Cœsarius Pelagiusque damnati sunt; qua et A Julianus,^a et reliqui complices e subscribere detrectantes, consentaneosque se nolentes iisdem Patribus facere, non solum imperialibus legibus, sed

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

ideoque apud excellentissimum filium nostrum regem notarium sanctæ nostre Ecclesie destinavimus. Exhortamur ut ei caballos, cum quibus ad vicinam civitatem facile possit occurtere, charitas vestra sine mora faciat procurare, quatenus actionem quæ ei injuncta est cum divino favore vestroque solatio celeriter mereatur effectum.

SECUNDA TRACTORIA DATA REDEUNTIBUS A LIMINIBUS APOSTOLORUM IN PATRIAM.

Præsentium latores, pro sua devotione liminibus beatorum principum apostolorum præsenti, petierunt ut a nobis relaxati valeant ad propria remeare; id quoque præcipimus, quatenus sine impedimento solatum eis ac consultum imperientes, eos absolvere debeatis, videlicet ut ex vestra subventione refecti, sospites valeant et insontes ad propria repedare. Ad eorum vero sustentationem itineris adjumentum atque viros impendite, vicissitudinem vobis a remuneratore omnium honorum Deo impertiendam alioque dubio prestolantes.

^a Opera præmium est concilere que de tractoria Zosini dicimus in dissertatione de Subscriptionibus (Dissert. 5, append. 2), ubi post hunc ipsum locum et alijs superiori relatum, quo conficitur non alii fuisse subscribebundam in causa Pelagianorum formulam fidei quam Zosini tractoriam, quemadmodum nec alia fuerat in causa Eutychianorum quam epistola Leonis Magui ad Flavianum, ex duabus Mari testimoniis sex quedam colligimus, quibus conceptanea scripserunt quilibet saeculi auctores, et præteritum Augustinus.

^b Hinc discimus quam antiqua sit consuefacta, cum aliqua emerget haeresis, subscriptionem condemnationis exigere, saltem ab episcopis, partim ad probandum uniuscuiusque fidem, partim ad sententiam superioris se. Iis apud populus corroborandam.

^c Nunc primum accedit ad Julianum, quem postea vehementer insectatus est. Nos de vita et moribus gestisque improbi haereticorum non ingratum eruditis lectoribus caput scriptissimum in dissertatione de Autoribus et Defensoribus haeresis Pelagiana (Dissert. 2, append. 2). Locus non sive aliquæ utilitate consuli potest; sed id in antecessum notare proderit ex Mercatore (Lib. Subsol. cap. 6, n. 9).

Julianus epistolam ad sedem apostolicam illo tempore ausus est mittere, quando contentus dorrectari. cum invadens Ecclesias per totum orbem Pelagianum Celestiumque damnam (Dissert. 6 cap. 46). In ea nomine octodecim episcoporum causas reddebat negare subscriptionis; eas teru reddidit quas solent qui Ecclesia autoritatem nos verentur: nimis, quod homines de quibus damnata dogmata jactarentur, false sibi objecta libellis propriis datumavisserent; quod absentes et inauditi immoritam sententiam pertulissent; quod ne ipsi quidem accusatores adiungent judicio, nec reis datum fuisse locis cause adversus accusatores defendenda; quod summus pontifex studio partium, et per subscriptionem causam judicasset; quod cum subscriptio facta rationem habeat vel testimonium vel judicium contra reum, conscientia propter timorem Dei episcopis non permittat contra inauditos sive testimonium dicere, sive judicium exercere; denique quod nefas sit temere judicare de hominibus qui se catholicos dicunt, iubente præteritum charitate, ut in dubiis de unoquoque meliora sentiantur, et Apostolo episcopis iudicandi regulam sanciente, cum ait: *Adversus presbyterorum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus* (1 Timoth. v. 19). Vide epistolam ipsam a nobis primum ednam, in qua haereticorum spiritu Ju-

lianus petit, vel causam non urgeri, quod vocat non concitari scandalum, et pacem Ecclesiæ turbari; vel dari audienciam pœnariæ synodi (Dissert. 6, de Libellis editis a defensoribus haeresis Pelagiana).

^b Intelligit septuaginta aliis episcopos, quorum nomine scriptus est toties appellatus libellus. Illos autem, si minus omnes, saltem magna ex parte Sienos fuisse dubitare vix licet, cum id demonstrent aperte extra verba subjuncta libello clausule, Explicit libellus fidei sic. Quis enim non videat tribus istis litteris S. I. C. significari breviatum aliquod nomen; nec aliud posse quam Sienorum, si modo, quod proclivius est opinari, tres illæ litteræ in unam syllabam coalescent (Vide dissert. 2, in eloge Juliani)?

^c De subscriptionibus in causa Pelagianorum sua est sub finem, ut dixi, dissertatione, eaque, nisi fallor, accurata.

^d Constantia fuit Ecclesia consuetudo, ex quo asserta est in libertatem a christianis imperatoribus, ut partim ad extirpandas haereses, si quando pertinacius durarent, partim ad coercendos sive auctores sive patronos haeresem, cum partes facerent, utraque potestas a Deo ordinata, ecclesiastica nimurum et imperialis, conspiraret.

Marius porro cum scriberat hos episcopos tum legibus, tum statutis depositos atque delubratos ex omni Italia, manifeste ostendit se loqui de una Zosimi tractoria, unaque aut altera Honorii sanctione.

His utriusque potestatis viribus conjunctis instrutus Bonifacius Zosini successor, eos qui obstinate vel sequerentur vel soverent hereticos, exuctoravit atque Italia expulit. Unde Prosper (Lib. cont. Coll. cap. 41): *Tunc istorum machinae fractæ sunt, tunc in superbie sociis ac principibus coruerunt (Semipelagiani), quando sanctæ memorie papa Bonifacius piissimorum imperatorum devotione gaudebat, et contra inimicos gratia Dei, non solum apostolicis, sed etiam regiis uitebatur editiis.*

Monent me Prospieri verba ut, quod spero non futurum lectori-ingratum, breviter recensem quæ ab imperatoribus constituta sunt adversus Pelagianam haeresim, ex quo tempore nasci visa est, ad illud usque quo credi potuit vel extincta penitus vel prostrata, post concilium Ephesinum, quando Ecclesie pax redditiva est.

Primum constitutionem dedit Honorius ad Palladium PF. P. Ravennæ pridie kal. Maias, Honorio xii et Theodosio viii AA. CC., de pellendis ex Urbe exsecrandi dignatis capitibus, Pelagio et Coelestio, deque sequacibus per quemcumque pertraheundis ad competentem judicem, ac post legitimam prolationem inexorati exsili deportatione daunandis.

Secundum direxit idem Honorius ad Aurelium Carthaginem episcopum, Ravennæ v. id. Junias, Monaxio et Plinta coss., de exigenda ab omnibus episcopis, quam nonnulli pertinaciter recusabant, subscriptione damnationi Pelagii et Coelestii jamdudum facta, deque obstinati episcopatus ammissione molestandis, et sua singulis sede, interdicta in perpetuum communione, privandis.

Tertia est Constantii imperatoris ad Volusianum PF. U. de pellendo Urbe Coelestio, de cuius tempore et loco non levius controversia est.

Quarta Valentianii Caesaris Anacis PF. G., Aquileia vii id. Jul., Theodosio augusto xi et Valentiano cæsare coss., de convenientiis per Patrum Arclatensem diversis episcopis nefarium Pelagianum et Coelestianum dogmatum errorem sequentibus, qui nisi intra viginti dies, intra quæ s' deliberandi facultas

et a sacerdotibus libris statutis depositi atque exaucto-
rati, et [Baluz. ex] omni Italia deturbati sunt: ex
quibus plurimi b resipientes et a prædicto errore
correcti regressi sunt supplices ad sedem apostoli-
cam, et suscepti suas Ecclesias receperunt.

CASTIGATIONES ET NOTÆ

tribueretur, errata correxisserent, Gallicanis regionibus expellerentur, amissis sedibus, in quas alii sibiiores subrogarentur.

Quinta Theodosii post acceptum a Mercatore
Commonitorium, de qua dictum est ad titulum Com-
munitorii. Porro has omnes frustra queras in
Collice Theodosiano, sive quem brevavit Annianus,
sive quem mirum in modum sex tomis ampliificavit
Gothosredus. Sed de his iterum sua fatura est pro-
pria dissertatione (*Dissert. 4, de Constitutionibus prin-
cipiis in causa I'elagiana*).

**Mercator de una, ut dixi, Zosimi tractoria ser-
inouem facit, vel etiam de Innocentii decreto, cuius
promulgatio quedam fuit ista tractoria, ut patet ex
Gennadio (*Lib. de Script. cap. 45*). Mirum tamen
spatio novemdecim annorum, quo Pelagiiana here-
sis visa est habere aliquid virium, plures viginti
quatuor habitas synodos, de quibus erit singularis
dissertatio (*Dissert. 5. de Synodis habitis in causa
Pelagiuna temporibus S. Augustini*). In antecessum
visa est apponenda hoc in loco suis temporibus dis-
tincta syndororum synopsis.**

PERIODICHE NOVEMDECIM ANNORUM.

¹ Synodus i Carthagine in causa Coelestii (Ann. 412). ² Conventus Hierosolymitanus sub Joanne episcopo (Ann. 415, die 30 Julii). ³ Synodus Diopolitana (Eod. an mense Decemb.). ⁴ Synodus n Carthaginensis (Ann. 416, mense Sept.). ⁵ Synodus Milevitana (Eod. an., mense Octob.). ⁶ Synodus v episcoporum Carthaginie (Eod. an., mense Novemb.). ⁷ Synodus Romana prima sub Innocentio (Ann. 417). ⁸ Synodus Constantinopolitanus prima sub Attico (Ann. 417, sub 17). ⁹ Antiochena sub Theodo (Eod. tempore). ¹⁰ Synodus Romana secunda sub Zosimo (Eodem anno). ¹¹ Synodus tertia Carthaginensis (Eodem anno). ¹² Africana universalis (Ann. 418, k. Maiis). ¹³ Romana iii sub Zosimo (Eodem ann. mens. Julio). ¹⁴ Africana ii universalis (Eod. ann., die 17 Julii). ¹⁵ Africana iii universalis (Eodem ann. mens. Aug.). ¹⁶ Africana iv universalis (Ann. 419). ¹⁷ Synodus in Cilicia adversus Julianum (Ann. 423). ¹⁸ Synodus Romana iv sub Coelestino (Ann. 424). ¹⁹ Synodus Constantinopolitana ii in cau-a episcoporum ex Italia ejectorum propter heresim Pelagianam (Ann. 425). ²⁰ Africana v universalis in cusa Leporii (Eod. anno). ²¹ Gallicana sub Honorato (Ann. 427). ²² Anglicana Verplainii (Ann. 429). ²³ Romana v sub Coelestino (Ann. 430). ²⁴ Ephesina generalis (Ann. 431).

^b Possidius (*In Vita S. August.* cap. 18) : *Illi tandem sedis apostolicae (Iunocentius et Zosimus SS. PP.) suis diversis temporibus eosdem (Pelagianos) notantes, atque a membris Ecclesiae praecedentes, datis litteris ad Africauas atque Orientis et Occidentis Ecclesiis, eos anathematizandos et devitandos ab omnibus catholicis censuerunt; et hoc tale de illis Ecclesiae Dei catholicae prolatum judicium, etiam piissimus imperator Honorius audiens ac sequens, suis eos legibus damnatos inter hereticos haberi debere constituit. Unde nonnulli ex eis ad sanctarum matris Ecclesiae gremium, unde resilierant, redierunt, et adhuc ulii redeunt, innocentem et pravalescentem adversus illum detes:ubilem errorem recte fidei veritate.*

Observe Possidijum, Calamensem episcopum et S. Augustini sainiliarem, non minima in suis partem conciliorum Africanorum, et ab eo tamen tribui sedis apostolicae pontificibus damnationem Pelagia-

2. Prædicti sane Coelestius et Pelagius, ^c non tunc
primo a sancta memoria Zosimo videntur esse dam-
nati, sed ab ejus decessore sanctæ recordationis
Innocentio, a quo et ^d Julianus fuerat ordinatus,
qui post illorum damnationem, ^e usque ad præ-

CASTIGATIONES ET NOTÆ

porum, dicique imperatorem secutum fuisse pontificis curia judicium, quod Ecclesiae Dei catholicæ judicium vocat.

^o Orditur historiam damnati a S. Innocentio Pelagii, narraturus continuo quid cum eodem heretico Patres Diospolitani egerint: ubique vero consentanea scribit Augustino, quod nemo per se non facile intelliget, cum vulgata sit utraque pars historie.

^a Hinc primum discimus a quo fuerit ordinatus Julianus. Gessisse episcopatum Augustinus, Prosper, Gennadius, Beda, et quidam alii tradiderant; sed de ordinatore siluerant omnino, immo et de sede pugnare visi sunt. Utrumque docet manifeste Mercator (*Consule dissert.* de Vita et Moribus Juliani; *cansule item notas ad praef.* Mercatoris in symb. Theodori).

¶ De anno quo S. Innocentius excessit e vivis, nullam questionem moveant chronologi. Constat enim huius superstitem vi kal. Feb., cum responderet dualis synodis, Carthaginensis ac Milevitanae, et quinque episcopis a quibus litteras accepterat, pos consulatum Theodosii VII et Junii Quarti Palladii V. C., ut habent Corbeicensia exemplaria; sive Honoriu xi et Constantio n. coss., ut est in quibusdam impressis.

Constat etiam Innocentium non finisse superstitionem viii kal Octob. ejusdem anni, quo tempore Zosimus successor secundam epistolam scribebat ad Africanos episcopos. Sed non perinde aperium est, quo mense et die obierit, cum dissentiant auctores. Cetera nihilominus temporis nota opus est ad historiam Zosimi texendam: quare conandum est aliquid, qua rationibus, qua conjecturis, constitueo.

Sedere cœpisse Zosimūn ante pascha ann. 413, concluditur ex his Paschasiis Lylibetani verbis ad S. Leonem (*Inter epist. S. Leonis* 65): *Non ergo una dies longius posita terrent, ne cum hoc eritamus, incurvans errorem, sicut tempore recordationis domini mei prædecessoris vestri Zosimi, consulatu Honori Augusti xi et Constantii ii. Tunc enim cum declinaretur, ne x kal. Maii Pascha tenetur, celebratum est viii kal. Aprilis, id est, pro embolismo communia annus tentus, et error gravissimus est ortus : in tantum, ut ministerio certo, quod dono sancti Spiritus ministratur, haec veritas probaretur.*

Quandoquidem igitur ann. 417 Pascha vittio celebrauit est die 25 Martii, cum tamen deberet die 21 Aprilis, cumque hoc vitium contigerit tempore Zosimi, ut tradit Paschasinus, Zosimus certe sedec coepit ante diem 25 Martii, atque ita Innocentius, non die 28 Iulii, ut Baronio visum est, et a multis creditum, sed die 12 Martii mortem obiit, quemadmodum habent Beda, Ado, vetus Martyrologium Romanum, etc.

Quid quod reperitur epistola Zosimi de privilegiis Ecclesiae Arelatensis data xi kal. April. Honorio xi et Constantio ii CC., quæ certe suppositiæ non est, ut constat, cum ex Baronio, qui eam inserit Annalibus, confirmatque auctoritate Gregorii Magi; tum ex Sirmondo, qui eamdem contulit in I toni. Conciliorum Galliarum, addita nota temporis, quæ sorte tamquam incommoda prætermissa est a Baronio? Zosinus ergo dici debet sedisse ante diem 24 Martii.

Sed qua die, magna et difficilis quæstio est: nam primum Anastasius scriptum reliquit vacasse sedem Innocentii diebus 22; qui potuit igitur Zosimus sedero ante diem 24 Martii, si Innocentius obierit die 12?

Deinde tradit Prosper Zosimi pontificatum suis

dicti Innocentii [Basus. add. episcopi] excessum e vita, in ejus communione permanens, et perseverans in sincera sententia, et communicans damnatori prædicatorum, ipse quoque sine dubio Pelagium Cœlestiumque damnavit, ^a et quid nunc desiderat, aut de quo queritur, ^b ignoramus.

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

anni unius, mensium 9 et dierum vel 8, vel 9, ut habent variantes codices. Hunc ergo incepisse oportet die 27 Martii, siquidem Zosimus, quod apud omnes in confessu est, obiit die 26 Decembris.

Postea docet Mercator Julianum a damnatione Pelagianorum per Innocentium perseverasse, usque ad ipsius obitum, in sincera fide, et in damnatoris communione. Quam egregia vero laus perseverantiae, non recessisse a fide per dies 43 aut 44 neque enim plures effluxerint a condemnatione facta in kal. Feb. ad diem 12 Martii, quando obiit Innocentius.

Postremo omnes Zosimi epistolæ, quæ pertinent ad ann. 417, si unam excipias de privilegiis Ecclesie Arelatensis, et primam in causa Cœlestii, datae reperiuntur mense Septembri: unde quispiam forte suspicetur iam actuosum pontificem noui diu ante hoc tempus apostolicam sedem tenuisse.

Et aperiam quid conjiciam super ea re iam obscura tamque implexa, credo primum, ex epistolis Zosimi nihil sere ullius momenti ad presens negotium colligi posse, quandoquidem plurimas et omnium celeberrimam tractiorum periisse constat; et quæ nunc habentur, in solis Galliis cum majori ex parte collectas sint ex Arelatensis Ecclesie archivo, cum aliis manuscriptis conferri non possunt, ut deprehendatur peccatum, si quod sit in temporis nota:

Opinor deinde non plus habere roboris argumentum ex Mercatore acceptum. Nam licet tres labientii litteræ de Pelagio et Cœlestio in Africam misse sint sub flammam Innocentii, nihil tamen obstat quoniam concilium in quo suuimus pontifex adversus ultrunque hereticum judicium instituit et sententiā tulit, tribus ante mensibus exactum dicatur, cum ad sedem apostolicam ab Africanis litteras sub fine Octobris venerint, atque ita per quinque sere menses Julianus, invitatus licet, continere se potuerit, ne clausum sinu venenum evomere.

Immo, ex his ipsis Innocentii litteris puto assertionis nostræ de tempore quo sanctus pontifex obiit confirmandæ rationem assumi posse. Cum enim Genadius doceat ab Innocentio ad universalem Ecclesiam contra Pelagianos scriptum suisse decretum, quod successor promulgaverit; concluso non id superfluisse Innocentium post datas in Africam litteras, sed morte subsecuta impedirem ne decretum ad alias Orientis et Occidentis Ecclesias mitteret: et vero superfluerit profecto satis temporis ad id præstandum, si minus obiisset in non. Mart., ut habent antiqua martyrologia, sed v kal. Augusti, quod placet Baronio.

Quin et sentio, si quando Prosper et Anastasius D sibi mutuo contradicant, potiorem fidem deberi Prospero, qui de rebus scripsit, non sui tantum temporis, sed quas haberet positas ante oculos, eosque admodum curiosos, quam Anastasio, qui plus quatuor saeculis absens, quæ scriptis mandavit, nec diligenter, nec probatissimis ex auctoribus descripsit.

Quam ergo eruditæ solent, et ipse præsertim Baronius ubique passim, derogare fidem Anastasio, hanc ergo abnuendam puto hac in parte, qua Prospero de tempore vacantis post Innocentii obitum sedis Romanae pugnat. Immo satis mirari non possum quan ab causam docti quique tam facile homini hoc in negotio assenserint, quem nulla sere in vita pontifici cum falsi non accuserint.

3. Ut autem a sanctæ recordationis Innocentio damnarentur, talis existit causa. ^a Post Romanæ urbis vastationem, in Palæstina degebat Pelagius. Inventi sunt a quibusdam ^d studiosis episcopis ^b fibri ejus, in quibus multa et varia adversus fidem catholicam conscripta esse videntur. Hic cum litteris in

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

Standum igitur reor sententiae Prosperi tribuentis pontificatus Zosimi annum unum et menses novem; sed in dierum numerum oportet irrepsisse errorem, alioquin dicendus foret Zosimus die 27 Mart. pontefex factus, quod Paschæsini ipsiusque Zosimi testimonijs refellitur.

Quare suspicor injuria notariorum omissam decadas notam, et ix positum pro xix, bac enim sacra numerorum emendatione, omnia facile constabunt aliqui penitus àvætæ. Nam primo Zosimus sedere coepisse inveniuntur die 17 Martii; deinde non arguetur falsi nota temporis affixa epistole de privilegiis Arelatensis Ecclesie; tertio constans erit dies obitus Innocentii, propter cuius demonstracionem tota bæc disputatio instituta est; denique popularis opinio refellitur, facia quam mercetur Bedæ, Adoni et antiquis Martyrologiis fide, a quibus memoria S. Innocentii ad diem 12 Mart. celebratur.

^a Videri possunt ista consonantia verbis Nestori scribentis ad S. Cœlestium de Pelagianis (1 part. conc. Ephes. cap. 16). Julianus quidam, inquit, et Florus, et Oronius, et Fabius dicentes se Occidentalium partium episcopos, sœpe et pliissimum et prædictissimum imperatore adierunt, ac suas causas defeverunt, tamquam orthodoxi temporibus orthodoxis persecutionem passi; sœpe eadem et apud nos lamentantes, ac sœpe rejecti, eadem facere non desierunt, sed insistunt per dies singulos, implentes aureis omnium vocibus lacrymosis. Et in epistola 2: Sæpe scripsi beatitudini tuæ propter Julianum, Oronium et ceteros, qui sibi usurpant episcopalem dignitatem, et celebrinam additionem apud pliisimum et prædictissimum imperatorem faciunt, nosque concidunt frequentibus lamentationibus, tamquam temporibus orthodoxis ac Occidente projecti, etc.

^b Norisius ignoratur. GALLAND.

Consule dissertationem de Vita et Moribus Pelagi (Dissert. 2 de Auctoribus, etc.), ubi ostendimus ipsum Roma egressum, vel ante obsidionem, cum maxima esset in Urbe trepidatio, vel post solitam obsidionem, sed ante utramque vastationem. Roma vero in Sigillam venisse; inde post triennium Hipponem, atque Carthaginem, quo tempore parabatur collatio catholicorum cum Donatistis; Carthaginæ denique properasse in Palæstinam, ut docet Augustinus (Lib. de Gest. Palæst. cap. 22).

Erote et Lazaro Gallicani episcopis, illo Arelateysi, ut antea diximus, isto Aquensi; de quibus opiniones veterum tam varie sunt, ut vix ac ne vix quidem dignosci possit veritas, sive id artibus Pelagianorum factum sit, sive ipsa causæ perplexitate.— Erote et Lazaro episcopis secundis Narbonensis. Vide illustrissimum virum Petrum de Marca in dissertatione de Veteribus Collectionibus conciliorum p. 361. BALUZ.

^c De scriptis a Pelagio ita Gennadius (Lib. de Script. cap. 42): Pelagius antequam hereticus proleteretur, scripsit studiosiores necessarios de fide Trinitatis libros, et pro actuali conuersatione Eulogiarum ex divinis Scripturis librum unum capitulorum indicis in morem S. Cypriani presignatum. Postquam hereticus prædicatus est, scripsit heresi sua faventia.

Hec non sunt omni ex parte vera, nam plura scripsit antequam proderetur hereticus, eaque heresi faventia: scripsit enim præter Opus de Trinitate et Eulogias, libros Expositionum in Epistolas Pauli, duos libros Ad Viduam, et epistolam ad Pau-

Africanis Patribus et episcopis missi sunt, ubi eisibus conciliis congregata memorati lecti sunt libri. Exinde relationibus Romanis missis, ipsa quaque libris pariter destinatis, apostolica sententia rescribentis ad praedicta concilia emanavit, quae eodem ipso, Cœlestium Pelagiūmque, ecclesiastica communione privavit, quorum scriptorum exemplaria habemus in manib⁹.

¶ Adhuc etiam Hierosolymitani constitutus Pelagi⁹ accusatus fuit apud synodum, et primo quidem segregando, ambigens quibusdam se professio- nibus legens, et prosequens dubia, vel respondens, Nam pñc videtur episcoporum audientiam delatisse.

5. Sed postmodum evidenter deprehensus, in- sistentibus accusatoribus, a posteriori synodo, cui

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

linum; siquidem proditus non fuit hereticus, nisi post vastationem Urbis, antequam ista edidit. Quin immo Hieronymus (*Dial. i adversus Pelag.*) non paucis ex libro Eulogiarum adducit, quibus aperio heres continetur. Augustinus etiam (*Lib. de Gest. Pal. cap. 3, 4, 5, 46.*) ex iisdem Eulogis librisquo Ad Viduam decerpit esse testatur, quam Gallicani episcopi damnata obiulerunt Diospoli (Vide dis- sert. 2 de Primi Auctōrib⁹, etc.).

¶ Duo tantum videntur habita fuisse in Africæ, Carthaginense et Milevitano, in quibus ante latum ab Innocentio sententiam legi putuerint libri quorum hic mentio sit. Non alia ratione dissolvit pñctus hie nodus, quam si duobus recensis concilii annumeretur conventus quinque episcoporum, qui privatis litteris ad Innocentium seripererant. Nam ad hos quoque est epistola rescribentis Innocentii: et quinque illi episcopi totius Africæ doctissimi non immixtæ viæ sunt Mercatori habere pondus et au- cloritatem concilii integræ (Vide dissert. 3 de Synodis in causa Pelagiūm habitis). — Tres inde ad Innocen- tium scriptæ synodæ epistolæ quæ inter Augustini- anas sunt ordine 175, 176 et 177, quanquam hæc non proprio synodæ, sed familiaris est epistola. GALLAND.

¶ Diopolitanam intelligit quatuordecim episcoporum, quos recenset Augustinus (*Lib. i in Jul. cap. 8 et 7.*). Habita est Liddæ, quæ est Diopolis, mense Decembri, ann. 445, ut demonstrat epistola Luciani presbyteri (*De inventione reliquiarum S. Stephani*). In ea, presidente Eulogio Cæsariensi, lectus est libel- lus Eroti et Lazari episcoporum absentium, quo Pelagi⁹ accusabatur; sed versipellis hereticus sic illusit per infidum interpretem, Patribus Latini ser- monis non satis scientibus, ut ipse quidem sibi ab- solutionem suffratus sit: iropia vero dogmata, sive sua, sive Cœlestii, anathematizare coacis fieri.

Hanc synodum qui confundunt cum conventu Hierosolymitano presbyterorum habito a Joanne epi- scopo, die 30 Julii ejusdem anni, nam illi escienter legerunt librum Augustini de gestis Palestini, et apologeticum Orosii: nam Augustinus Orosium testatur non interfuisse ayrodo, Orosius affirmat magnam se partem suisse conventus.

Non eruditus igitur Jansenius Irenensis (*Lib. i de Hær. Pelag.*) arripit hinc occasionem carpendæ apologie Orosii, se si ab aliquo rerum hujus tem- poris ignaro conscripta sit; sed ipsius accusationem, simulque Vastelli exceptiones non optimas, neq; satis firmam Joannis Hierosolymitani defensionem suo loco dilinuit (Dissert. 3 de Synodis, etc.).

¶ Quid enim robis prodest, inquit Augustinus (*Lib. i adver. Jul. cap. 5.*), quod nescio quas ansas aique uncas arte nescio cuius perplexitatis innatitie, ne similitudine patiant et clara lucant? Et paulo post: His nebulis illud judicium Diopolitanum se putat illusio Pelagi⁹, vosque ad hoc nefas toto capite annuitis, et tot ab illo episcopos irratis esse ridiculus (Vide dissert. 5 de Subscriptionibus, etc.).

¶ Gallicanis procul dubio episcopis, Erote et La- zaro, qui cum sole ante libello accusassent Pe- lagium in synodo Diopolitana (nec enim interesse lievit propter alterius ægritudinem) eumque Patri- bus illusisse intellexissent, per se postea insisterunt

apud Theodoreum Antiochiam episcopum, ut Diopolitanum judicium de persona Pelagi⁹ retractaretur (*Aug. lib. de Gest. Palest. cap. 1.*)

Certe ito illi episcopi tunc adhuc versabantur in Oriente, cum Orosius in Africanam rediret ann. 416. Hinc enim per ipsum litteras dederunt ad Patres Africanos, quardam mentio aperta sit in synodica concilii Carthaginensis ad S. Innocentium. Cum ex more ad Carthaginensem Ecclesiam veniremus, atque ex diversis causis congregata ex nobis synodas habeberet, compresbyter noster Orosius nobis litteras sanctorum fratrum et con- sacerdotum nostrorum dedit, Eroti et Lazari, quarum formam his constitutus esse subdendam: his ergo lectis Pelagi⁹ et Cœlestium auctores nefarii prorsus et ab omnibus nobis anathematizandi erroris advertimus (Epist. 26 inter Epist. Innocentii nostro tom. XX).

Fit etiam mentio in synodica concilii Milevitani. Pelagi⁹, sicut a quibusdam fratribus nostris missæ loquuntur epistola, Hierosolymitani constitutus nonnullas fallere assertur (*Ibid. epist. 27.*)

Iumentum adhuc ibidem morahastur anno sequente, eum scriberei Zosimus ad Africanos: Ad litteras Eroti et Lazari priori relatione destinata, equidem hoc servore fidei præfatinatum esse promptissimum est (Epist. 4 ad Africanos). Et in alia epistola (Epist. 2 ad eodem): Grave fuit Lazaro et Eroï litterarum staurum pedisse- quos esse. An nesciebant dilectionem vestram ad sedem apostolicam relatarum? hnc calumnia compendio u- rigassent. Ubi de episcopatu abdicando agitur, maria terrasque lustrant, nec ulla suffragia prætermittunt; ubi vero innocentum fama perciliunt, otiosi et delicati, sive accusatores, sive testes, in cubilibus et lectulis suis litteris abutuntur, et totam Africam anversumque tranquillum catholicæ serenitatis innubant ad libidi- nes suas due peses.

¶ Hanc qui nominatim appellaverit, neminem me- mini me legere, præter Marium Victorium (*In præf. ad epist. Hieron. ad Cœsiphontem*), quanquam in sorte Antiochenam concilium pro Diopolitano posuit; ut enim: Næc et alia evomens Pelagi⁹, cum a multis admoneretur, damnationem timens, recantavit primo; mox rursus ad eadem pejorative relapsus, ubi Antiochenæ synodo, item Innocentio primo, Zosinoque cummis pontificibus damnatus est, etc.

Facit tamen mentionem non obscuram Photius, apud quam lucus est, qui si emendatur, ut profectio D debet, Mercatoria dictum certe probat. Sic enim habet (*Bibliotheca cod. 54*): Porro haec quidem Pelagiæ seu Cœlestiana hæresis non in Oriente duntaxat riguit, sed etiam Occidentem pervasit, et Carthaginæ in Africæ ab Aurelio atque Augustino deprehensa et con- victa, variisque publice conciliis damnata. Ejeci vero, qui cum his sentirent, tamquam hereticæ extra Eccle- siam, temporibus episcoporum Theophilii Alexandriæ et Innocentii urbis Romæ, iam a Romanis quam Afri- canis ceterisque Occidentis episcopis. Nam ubi in Græco habetur, tv τοῖς χρόνοις τοῦ Θεοφίλου τοῦ Ἀλεξανδρίας, legendum est, tv τοῖς χρόνοις τοῦ Θεο- δότου τοῦ Ἀθωνίας. Neque enim fieri potuit ut ejicierentur ex Ecclesia in Ægypto Theophilii temporibus Pelagiæ, qui vis innovuerant in Occidente ann. 412, quo Cyrilus Theophilo successit: cum tamen ad- mirabiliter ista quæ dicuntur Theodosio Antiocheno convenienter quippe qui memoratae a Mercatore sy-

sancie memorie • Theodotus Antiochensis presidus episcopus, atque detectus, a sanctis quoque et venerabilibus Hierosolymorum locis est perturbatus. Quod eisdem [Baluz. Ejusdemque] sancti Theodoti ad reverendissimum orbis Roma episcopum, et sancte recordationis • Prayli Hierosolymitani episcopi missa scripta testantur, quoru[m] exemplaria ad documentum habemus in manibus,

CAPUT IV.

*De communis utriusque heretici sententia
et condemnatione.*

I. In ipsa autem accusatione capitulo[n]um, quae

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

nudum eodem fere anno habuit, quo Carthaginæ et Milevi ad Innocentium Africani scripsere (Vide dissertation. 3 de Synodis).

* Celebris hic est toto Oriente Theodosius, qui ann. 411. in episcopatum Antiochenum Alexandro successit, vir mansuetudine insignis, margarita continenter, accurata vita institutione egregie exornatus, ut loquutus Theodoreus (Lib. v Hist. cap. 57). Ille Apollinaristas reduxit ad Ecclesiam, ex qua Messalianos ejecit sine spe redditus in concilio Constantiopolitanus. Obiit ann. 427, teste Theodoreto (Sub fin. totius Hist.), post decimum sextum annum episcopatus; unde redargua[N] Nicephorun, qualu[m] duxit annos ipsi tribucutem. De synodo cui præsedit in causa Pelagi abunde dissertavimus.

Ad Innocentium quidem, ut opinor, missa sunt ea scripta de quibus agitur, sed a Zosimo accepta, post mortem Innocentii (Dissert. 3 de Synodis). Opinonis hac causa est: Zosimus duas, ut spece dictum est, scripsit Africani litteras, in gratiam Celestii et Pelagi, eo anno quo sedere cepit, nimirum 417, unam primum incerto mense apud Baronium, alteras postea xii kal. Octobris. In posterioribus meminit accepti a Pelagio libelli cum litteris Prayli commendatissimi. Missus est autem libellus ad Innocentium, quem secundum Pelagius sciebat defunctum, teste Augustino (Lib. de Grat. Chr. cap. 30). Cum igitur par sit credere Pelagium non alio misisse consilio litteras et libellum quam ad occupandum Innocentii animum, ut, si quid contra Diospolitanum absolutionem tentaretur in concilio, quod videbat a Gallianis episcopis apud Theodotum urgeri, Romæ non retractaretur factum de persona Diospoli judicium; merito censeri possunt posteriora Prayli et Theodoti scripta ad euidem Innocentium, cuius mors in Oriente nondum innotuisse, suisse directa.

* Thendoretus (Lib. v Hist. cap. 57): Hierosolymis, post Joannem illum admirabilem mortuum, Prayli vir, qui nomini suo pulchre respondebat, illius Ecclesiæ regimen capessit. Zosimus (Epist. 2, ad Africanos): Epistolam Hierosolymitani episcopi Prayli, qui in locum quondam sancti Joannis est episcopus ordinatus, accepimus, qui causa Pelagi enixa astipulator intervenit, etc. Quibus verbis Mercatoris sideretur pugnare, nisi prius, facta mentione Antiochenæ syudi, binas a Praylio in causa Pelagi ad sedem apostolicam scriptas litteras dixisset. quarum priores memoriae predecessoris Joannis, posteriores veritati dñe sint.

Jonnes porro, cui Praylius successit, obiit die 10 Januarii ann. 417, dubianoque sui memoriam reliquit, quantumvis a Theodoreto admirabilis dicatur, idque deas preseruum ob causas: nam Origeni Pelagioque nimis favere creditus est, et cum viris sanctissimis Hieronymo Epiphanoque inimicitias gessit, aut possumus plane immurta.

* Objecta sunt Pelagio Diospoli (Lib. de Gest. Pat. cap. 11) eadem qua Carthaginæ prius Celestio: 1° adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, mortuus esset; 2° quoniam peccatum

eidem tunc Pelagio objecta sunt, etiam hoc continetur, cum aliis execrandis, quæ discipulis ejus Celestius sentiebat: id est, i[usti]nfantes, quamvis non baptizentur, habere vitam æternam. *

2. Illud quoque, quod superius positum est capitulum, sentiri a Celestin, et esse consentaneum magistri sui doctrinae memoravimus, id est, e Legem sic mittere ad regnum cœlorum, sicut Evangelium; e Pelagius quibusdam scriptis suis aperte confirmat atque pronuntiat.

3. Denique libellus est ejus, quem habemus in manibus, ad quamdam Livaniam viduam, sermo-

B

ADÆ ipsum solum læserit, et non genus humankind; 3° quoniam lex sic mittit ad regnum, quemadmodum Evangelium; 4° quoniam ante adventum Christi fuerunt homines sine peccato; 5° quoniam infantes imperati in illo statu sunt in quo Adam fuit ante prævaricationem; 6° quoniam neque per mortem vel prævaricationem Adæ omnis genus hominum moritur: neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurget.

Ad hæc sibi objecta Pelagius dicitur ab Augustino ita respondisse: *De eo quod fuerint ante adventum Domini homines sine peccato, dicimus nos quoniam ante adventum Christi vixerunt quidam sancte et justi, secundum Scripturarum sanctorum traditionem. Radiqua vero, etiam secundum ipsorum testimonium, a me dicta non sunt, pro quibus ego satisfacere non debeo; sed tamen ad satisfactionem sanctæ synodi anathematis illos qui sic tenent, aut aliquando tenuerunt.*

Quibus verbis Pelagius videtur Mercatorem refellere, qui ipsum consensionis cum Celestio in hac propositione, *Lex sic mittit ad regna cœlorum, sicut Evangelium*, accusat. Sed ut est in pluribus utrum mentitus, sic in eo quoque mendaci convincitur a Mercatore, ut postea videbitur.

Verum miratus sum aliquando vehementer, quid causa fuerit cur Augustinus nosquam, quod ego membrin, propositionem hanc, *Lex sic mittit ad regna cœlorum, sicut Evangelium*, vocaverit ad examen. An quia non putatur continere errorem magni momenti? Cur ergo tam acriter arguitur a Mercatore in Commonitorio, quod nonum gravissima quæcumque comprehendere debuit? an quia non discrepat ab ista quæ prolixe examinatur, *Etsam in veteri Testamento promissum regnum cœlorum* (Lib. de Gest. Pat. cap. 5)? Hæc probabilior solutio. Nam quod queritur Mercator a Pelagio requiri legem Evangelio, id ipsum Augustinus, post disputationem salu prolixam, his verbis expostulat (Ibid.): *Quomodo ergo non merito commoverentur filii promissionis, filii liberæ Jerusalem in calis æternæ, cum ista discretio apostolica atque catholica Pelagi verbis videretur auferri, et Agar quodammodo Saræ crederetur æquari?* Et postea: *Quapropter ut de hac re quod sentio, quæ possum brevitate complectar, sicut veteri Testamento, si esse ex Deo bono et summo negotur; ita et novo fit injuria, si veteri æqueatur.*

* Hæc est vidua, cui adulatoria Pelagius scripsisse accusatus est ab Hieronymo primus (Dialog. 5 advers. Pelag. sub finem): *De hoc superbiam tumore, et illa orandi prorupta audacia, qua scribens ad viduam, quomodo sancti debeant orare pronuntias: etc. Ille enim, inquis, merito ad Deum extollit munus, etc. Et postea: Idem adulans viduæ, non erubescit dicere pietatem, quæ nusquam reperitur, etc.*

Tum Diospolitanus in concilio (Lib. de Gest. Pat. cap. 6): *Post hec objectum est, quod Pelagius in rodom libro suo scriperit, posse hominem, si velit, esse sine peccato; et quod scribens ad viduam adulatoria, dixerit: i[usti]nfantes apud te pietas, etc. Ad hæc an tem Pelagius respondens ait: Posse quidem hominem*

negat continens exhortatorium, in quo haec habetur: « Simplicitatem, inquit, sequi Christi simulacrum decet: non hanc quam stultitiam magis est quam simplicitas; sed illam de qua scripsit [Balz. Scriptura dicit]: « Benedicta anima omnis simplex (Proverb. xi, 27, sec. Septuag.). dicente alibi Scriptura: Maledictus omnis homo qui non permanet in omnibus quae scripta sunt in libro legis, ut faciat ea (Deut. xxvii, 26). Hinc, inquit, ostenditur non esse simplicitatem veram quam Dei mandata insensata securitate contemnit, sed eam quam legis praecepta sapienti timore custodit; dicente enim, maledictum esse cum qui non permanet in his quae scripta sunt, a contrario benedictum esse non vult qui non omnia praecepta servaverit. Et si

A opere simplex benedictus est, ergo simpliciter illa est qui omnia praecepta legis impleverit. »

4. Affereret hunc illud, quod toties jam superius dictum est, « Ad regnum celorum libros Moysis, sicut Evangelium mittere, nullus catholicorum, qui hoc capitulum legerit, dubitat, nec intelligendo difficultatem aliquam poterit sustinere. Et quia indiscretæ legem in eodem impissimo capitulo nominavit, quod si Mosaicam, cuius testimonium maledicti posuit, aperte nos in Judaismum attrahere tentat; quod si, ad tegendum se per fallaciam, legis nomine Evangelium se dixerit nominasse, in eo quidem quod legem Evangelium appellat, non errat. • Sed in eo est impius, in quo sub simili et æquali

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

sins peccato esse, et Dei mandata custodiare, si velit, diximus. Hanc enim possibilitatem Deus ei dedit; reliqua vero, quæ subjecerunt, neque in libris nostris sunt, neque talia unquam diximus. » His auditis syndodus dixit: « Quoniam negas te talia scripsisse, anathematizas illos, qui sic tenent? » Pelagius respondit: « Anathematizo quasi stultos, non quasi hereticos, siquidem non est dogma. »

Augustinus (*Ibid.*): « Nos sane cum hanc Pelagi definitionem in illa, quam prius accepimus, chartula legeremus, aderant quidam sancti fratres, qui se Pelagi libros exhortatorios vel consolatorios ad quandam viduam conscriptos, cuius nomen non est expressum, se habere dicerunt, et admonuerunt requirendum utrum illic ista quæ sua negavit essent forte conscripti, quoniam hoc et ipsi ignorare asserebant. Tum vero cum idem libri ab exordio legerentur, quæsita et inventa sunt: affirmabant autem illi qui protulerint codicem, ante quinque serme annos, se istos tamquam Pelagi libros habere capisse, nec unquam utrum ejus essent ab antiquo se audire dubitari. Considerantes itaque nobis optime sermonum Dei cognitam fidem de hac re non posse mentiri, restare videbatur ut Pelagium polius in episcopali iudicio credemus fuisse mentitum, nisi fieri potuisse cogitaremus, etiam ante annos tam multos, aliquid sub ejus nomine, non tamen ab illo, fuisse conscriptum. »

Ex his notanda quedam. Primum viduæ nomen non fuisse expressum in codice, quem coram se Augustinus legi fecit; sed ut in uno desiceret, potuit in aliis contineri. Alterum viduam hanc forte appellatum revera fuisse Livianum: forte, quod opinatus est eruditissimus Labbeus, ἀναγεγρατος, Julianam, eamque vel Demetriadis matrem existisse, quod minus probabile; vel, quod credibilis, Juliani Eclanensis parentem; eo enī nomine vocatam testatur Mercator (*Lib. Subnot. cap. 4.*)

Claudius Menardus, qui in prima editione Gestorum Palæstinorum variantes ad marginem lectiones scholique apposuit, credit fuisse celebrem illam Melaniam quæ senior dicta est, quæque fovit Rusini Aquileiensis, partes. Sed quo argumento potuerit opinionem suam firmare, non satis intelligo: ipsam certe inserviant duo; nam Hieronymus (*Dialog. 5 advers. Pelag.*), cum meminisset hujuscemodoc viduæ, Melaniæ nomen neutiquam siluisse, siquidem ad ipsam scriptus liber esset. Et Augustinus (*Loco de Gest. cit.*) testatur in eo codice quo Pelagi libri, sive exhortatorii, sive consolatoriorum continerentur, nomen viduæ non fuisse expressum: exprimendum utique propter nobilitatem feminæ facturam prelum libro, si Melania fuisse.

Porro duos Ad Viduam libros scripsisse Pelagius videtur: unum consolatorium, ex quo desumpta sunt quæ vel ab Hieronymo in dialogo, vel in concilio Diospolitano objecta sunt; alterum exhortatorium,

Ex quo Mercator sua decerpit: non erit autem ingratum lectori si utriusque fragmenta represententur, non hic quidem, ne violetur lex notarem, sed in dissertatione de vita et moribus Pelagi.

• Habet editio Vulgata, anima, quæ benedicit, impinguabitur, et qui inebriat, inebriabitur (Proverb. xi, 25). Septuaginta, ψυχὴ εὐλογουμένη πᾶσα ἀπλὴ, ἀνὴρ δὲ θυμῶδες οὐκ εὐσχῆμων: id est, anima benedicta omnis simplex, vir autem animosus in honestus est. Hieronymus (*Apol. advers. Rufin. sub finem*), anima benedicta, omnis simplex vir, animosus in honestus est. Editio Vulgata longe consonantior textui Hebreo est.

• Nomine legis Pelagius Mosiacam intelligebat. Nam quod testimonium adhibuit ex veteri Testamento, illud Apostolus de lege Mosaica interpretatus est (*Gal. iii, 10*). Et Mercator ipse continuo subdit: Affereret hunc illud, quod toties jam superius dictum est, ad regnum celorum libros Moysis, sicut Evangelium mittere, nullus catholicorum, qui hoc capitulum legerit, dubitat. Quoniamcum benedictio maledictioni contraria sit, nec aliud omnino sit maledictio quam ira Dei punientis violatores legis, benedictionis nomine significari debet benevolentia Dei compensantis observatores legis (Vide Aug. lib. de Gest. cap. 5).

• Nam si maledictus est omnis qui non permanet in his quæ scripta sunt in lege Mosaica, nulla profectio pars legis est, quæ non debeat etiamnun observari. Quod si ita est, totius jugum nobis adhuc servendum est, cum tamen Apostolus clamet, nos a maledicto legis redemptos per Christum (*Gal. iii, 13*).

• Sententia auctoris tam antiqui notanda est adversus quosdam novatores, qui Evangelium negant habere veram rationem legis, Christumque vere esse legislatorem.

• Difficilis locus, nec fero aliter exponendus, quam qui ab Augustino lib. de Gest. cap. 5 tractatus est (Vide *notas ad 12 anathematismos Rufini Syri*). — Norisius, ad agendum semper fallaciam, legis nomine Evangelium appellat, non errat, etc. Intermedia, ob vocem Evangelium repetitam, exscriptoris vel hypothetis vitio videntur omissa. Neque priorum verborum lectio nobis probatur. Ceterum hic BB. secuti rescripsimus, in eo quidem quod legem, etc., ubi Baluzius habet in id quidem, etc. GALLAND.

• Similitate quali nos maledicto. Ita omnino veteres libri; sed omnes editiones habent simili et æquales, ex conjectura tantum. Viderunt enim viri doctissimi locum esse mendosum, uti vere mendosus est. Nos arbitrii sumus retinendam esse veterem lectionem, cum fieri possit ut vocabulum similitetas ita olim effictum sit sicut efficta sunt ista, filietas, esrietas, nimietas, et similia. Similitate tamen hic videretur scribendum, licet repugnantibus antiquis exemplaribus quo modo scribendum est filietas, licet

nos, qui sub Evangelio sumus, maledictio constituere non pertimescit, exequans legi circumcisionis et omni Judaismo evangelicam gratiam: unde etiam discipulus ejus Cœlestius aperte ausus est pronuntiare. « Legeu sic multe ad regna cœlorum, sicut Evangelium »

5. Manifestum est enim, secundum Pelagium, quia si sub eodem vel simili adhuc sumus vinculo, etiam sub Evangelii tempore; ^a et si quid tamquam nomines erraverimus, aut unum de preceptis Evangelii non impleverimus, ^b esse nos maledictos. Quod si ita, quod absit, tamen ut ille vult sit dictum, ex æquatum est legi veteri Evangelium; et ubi erit dilectum Pauli Apostoli: *Christus nos redemit de maledicto legis factus pro nobis maledictum, quia scriptum est (Deut. xxvii 26): Maledictus omnis homo, qui non permanet in omnibus quæ scripta sunt in libro legis, ut faciat ea (Galat. iii, 10).*

6. Quinetiam subdescendens bunc ipsum sensum latius in eodem sermone libelli hujus exsequitur, et

CASTIGATIONES

alicubi in codice Vaticano scriptum sit filiætatis. BALUZ. — Simili ætate quali nos maledicto. Sic Baluzius veteres codices secuus, ut videre est infra in ejus notis. At Norisius cum BB., simili ei æquali nos maledicto. Cotelerius vero Monum. Eccles. Gr. tom. III p. 581 sic legit: *Sed in eo est impius, in quo sub simili ætate (hoc est, tempore) æquali nos maledicto, etc. (sub æquali maledicto nos qui, etc.). GALLAND.*

^a Ut si quid tamquam. Sic Norisius cum BB. Sed Baluzius relativum quid omittit: minus recte. GALLAND.

^b Locus hic per se admodum obscurus est, neque id mirum. Continet enim, nisi fallor, eryorem, sed communem Mercatori cum Hieronymo; quare lucem accipiet ex his que ad primum Baluzio anathematum fuisse tractanda sunt. Nunc breviter in anteceden- sum observa, Mercatorem fuisse in sententia S. Hieronymi de Christianorum qui, cum veram fidem sequi sint, in peccatis tamen moriuntur, purgatione tandem ab igne, et salute post diuturna tormenta.

^c Unus Norisius, quia ob levis precepti transgressores obnoxios gehennæ esse mancipandos: cum, inquit Dominus, manifestum est: *Quicumque, etc. GALLAND.*

^d Ille loquendo forma significat Mercator subscriptionem tractorie Zosimi faciendum; sans enim facere Ecclesie nemo potest, nisi qui praestiterit id, non tantum quod ipsi exigui, sed etiam qua ratione præstanduo jubet, ut catholicos ab hereticis certa nota discernat. Exigebat vero tunc temporis hujusmodi subscriptionem, ut hactenus expte indubitate Patrum testimonium coufescum est: sufficiat nope d unum ipsiusunet Juliani ad S. Zosimum scribens nomine octodecim episcoporum damnationem Pelagi Cœlestiumque subscribere detrectantium. Sic enim loquitur (Libell. part. IV, num. 3; vide dissert. de libellis Pelagianorum): *Illud autem sanctitatem vestram specialiter admoneamus, ne ad restraint reprobationem factur putetis, quod sic absentum damnationem ob Dei timorem subscribere non audemus, docti per Scripturas, humanam voluntatem preceptis Dei non debere præferri, dicentes (Exod. xxiii, 4, juxta LXX): Non credes auditus vanos, nec consenties cum iniquo fieri testis in justus. Et postea (Acta. v): His igitur et ceteris.*

^e Licet se dicat sequi Baluzium, hujus tamen sensum non bene compresisse videtur Gallandius: nam ponit simili auctio dubios verbis, cum una voce scripsisset Baluz us. East.

A latius cum commendat. Post multa enim ibidem ait: « Odisse, maledicere, et invidere, mentiri, detrahere, et detrahenitus credere, leve aut nullum putatur esse peccatum; sed hi qui hoc putant, oblii sunt, et quoniam et levis præcepti obnoxios gehennæ legitimus esse mancipandos. Dixisse enim, inquit, Dominum manifestum est: *Quicumque dixerit fratri suo, Fatue, vel Racha, reus erit gehennæ.* »

CAPUT V.

Convenitur Julianus, et invitatur ad resipiscendum exemplo sociorum.

4. Hos igitur in ejusmodi impiissimis erroribus reprehensos, Pelagium scilicet et Cœlestium, ^a ad satisfactionem Ecclesiæ Julianus, et cœleri sui participes, ^b vel modo condemnant; et si quos confundit B adversus catholicam fidem non recte sentire, nominationem designare non dubitant, et ^c ecclesiastico ordine a nobis accipient pro nostra possibilitate responsum, ^d aut ab eo certe, quem dicent a sensu catholicico deviare.

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

ris testimoniis confirmati metuimus in absentium et nobis inauditorum capita dictare sententiam, nisi cum præsentes fuerint consuati, etc.

^a Juliani participes iam totos fere undecim annos pertinaciter recusabant subscribere tractorie Zosimi summi pontificis, id est, condemnationi Pelagii et Cœlestii. Tunc eum, teste Mercatore (Lib. Subn. cap. 6, num. 9), conventus est Julianus, simulque reliqui complices, cum scripsit epistolam illam ad Zosimum, quæ ab hominibus fidis per totam pœnæ Italiam ad commovendos animos circumdata est, priusquam perveniret ad summum pontificem (Lib. i Operis imp. cap. 17). At Julianus ipse testatur se prius Zosino scripsisse quan libros adversus Augustinum exorsus esset: orsus est vero ante ann. 419, ut demonstratur in dissertatione de libris quæ toto tempore quo vel heresis viguit, vel Augustinus superfuit, de questionibus Pelagianorum conscripsi sunt (Dissert. ultima de libris scriptis a defensoribus fideli adversus Petagianos, viveente Augustino).

^b Ecclesiasticum dicit ordinem, quem Ecclesia præscribit, quem tradiderunt Patres, quem servavit in hunc usque diem quisquis vere fuit catholicus, ut nimis apud idoneos judices, servata justitia forma, fulsa charitatis lege, sine contentionis studio, sine mal-dictis et calunnias, sine artibus tembrarum, sine proximorum ostensione, manifestis agentium et defendantium nominibus, reciproco veritatis amore, etc., causa agatur et finiatur.

^c Marius eruditissimo Labbeo visus est loqui hoc in loco de Augustine, cui supradictum insensa era^t tota Juliani factio. Opinandi causa fuit quod lectio- nes Vaticanæ codicis ex Bellavacensi non corressisset, nec legisset, dicent, sed dicunt. Nam contra ipsius opinionem facit hoc aperti-sime, quod, licet Marius Communitoriorum obtulerit Theodosio ante concilium Ephesinum, illud tamen non ediderit, saltem Latine nisi post idem concilium vel inchoatum, vel absolutum. At tunc ignorare non potuit, obiisse Augustinum, cum id testaretur epistola Capreoli Carthaginensis episcopi. eo tempore lecta in concilio quo rem agebat contra Pelagianos acerrime (Part. II conc. Ephes. act. 4), vir aliquin, ut amantissimus Augustini, ita curiosissimus eorum quæ ad ipsum pertinerent. Quem ergo spectant verba Marii? nullum delinque, sed indeterminate, quem Pelagiani dicent a sensu catholicico deviare. — Reponit dictus Baluzius, et post eum BB. et Galland.

2. Sic utrumque superius prefati sumus, jam nulli A tentes, et primitere super his quae male senserant praesidentes, a sanctis Patribus digni habili miseratione, suscepti sunt.

qui Cœlestium et Pelagiū cum eo fuerant seculi, Juliani quoque participes ei socii facti, derelictio eo, Pelagiisque damnato, b sedi apostolice se submit-

CASTIGATIONES ET NOTÆ.

a In supernis, id est superius, ut ediderunt Labbeus. e) Garnerius. Sic Franciscus Turrianus vixi exhortavit de supernis in fragmento Pauli Samorateni seu potius Diodori Tarsensis, quod existat apud Leonitium Byzantium in libro tertio adversus Nestorianos. BALUZ.

b Vide quæ dicta sunt ex Possidio in notis ad cap. 3, quibus additæ verba Cœlestini scribentis in hunc inuidum ad synodum Ephesinam (in part. conc. Ephes. cnp. 20): De his autem qui cum Nestorio rideant pari impiaque sensisse, atque se socios ejus sceleris addiderant, quamquam legatur in eos nostra sententia, tamen nos quoque decernimus quod videtur. Multa perspicientes sunt in talibus causis, quæ apostolica sedes semper aspergit. Quod loquimur, Cœlestianorum testantur exempla, qui spem de synodo huc usque geserant. Hubent, si resipiscunt, copiam revertendi, quod his solis non permittitur quos proprie cum auctoribus heresos omnium fratrum constat subscriptione damnatos. Per Dei namque misericordiam aliquos ex eorum numero ad nos jam redisse gaudemus. Quod hoc consilium factum est, ut quos conscientia mixta non poterat, saltem conscientia separaret. Hoc, moneo, vestra fraternitas sequatur exemplum; sit caput sceleris, cum his quos

synodalia toquuntur statua damnatum; reliqui, quos cum hoc sentientes in communione ecclesiastica non habemus, ejiciantur de civitatibus suis, et se in nostra collegio noverint non futuros, nisi secundum ecclesiasticum et christianorum principium constitutum; damnatum auctoribus sociisque damnantes, se proficiunt catholices sacerdotes: quam formam etiam circa eos columnas custodiri, qui subrependum in ecclesiastice causis christianis principibus crediderunt, et alio ordine rursus Ecclesias occuparunt.

B Non erit iniuste, præcedentia quadam verba sancti pontificis de Regibus Christianis scribentis concordia synodo hoc referre: Tantæ causæ finis, quæ exponunt, actibus vestris, quæso, respondeat; quia nullus in modico nos deesse. qui maxime peregit. Adiutorio apud reges terra hie estote que scripsimus. Norma et ipsa quid suis debeant: præstare temporibus: sciunt quod catholicæ fidei fundamento sua regna subsistant. Para ab hereditibus sanctis paternæ et avitæ credulitatis vena servatur. Fluit ab illis incorruptione per posteros, nec hanc in his aliquis unquam limus inficit. Custodit fortis axi fidelis cursus exordium, cum id quod in origine acceptum est videtur in prole.

ADMONITIO

IN MARI MERCATORIS LIBRUM SUBNOTATIONUM SEQUENTEM.

Opus hoc secundum duas in partes distributum est a Mercatore. Altera nomen Commonitorii est lectorum acceptum, quæ prefationis loco est; altera Subnotationum ad verbū Juliani, quod est ipsummet Opus. Utique multa plane eximia complectitur; sed prima potissimum quæ ad historiam spectent; secunda, quæ ad dogmata, quamquam et ista prodat de Juliano quedam ad hunc usque diem ignota.

Una hic per se quæsita tractanda proponitur, de mortalitate Adæ per peccatum: alia velut appendices colliguntur, de peccato originali, de baptismo et redemptione parvolorum, etc. Unde Mercator (In Commonitorio seu Prologo hujus libri parte 1): Tota summa inepit et magis impii Juliani laboris ad unam pravam religi videtur sententiam. Adæ videlicet et Evæ transgressionem eos non fecisse mortales. E: postea (In fine libri Subnot.) : Scis in isti, quoniam inter nos vertitur, questione de mortalitate, scilicet generis humani, quæ per primos transgressores divini mandati generaliter per semina percurrit, et currit, et in finem usque cursura est, tam prorsus causam tuam construi.

De tempore aliquid hinc opinor colligi probabiliter posse. Scriptus Mercator post Theodori Illyricenses mortem, ut constat ex his verbis (Initio Prologi seu Commonitorii): A Theodoro quondam episcopo oppidi Mopuestenii; immo post obitum S. Augustini: Sancto recordationis Augustino episcopus diversis temporibus, etc.; atque etiam n post vulgatam ipsius responsionem ad opus postremum Juliani. Sic enim Mercator (Ibid., sub finem): Sancius Augustinus sex suis libris quatuor priores illius evertit, octo quoque posteriores singulis responsionibus suis ad singula capita subiectis: quod utrinque Opus cum in manus nostras venirebat, etc.

Cum igitur Theodorus e vita excesserit ann. 427, Augustinus ann. 450 (Theodoreetus in fine Hist. Eccl.), et ad Mercatorem in Oriente positum pervenire viri potuerit Opus Imperfectum, prinsquam Ephesum advenire Basilius diaconus, qui, ut credibile est, una cum litteris Capreoli Carthaginensis episcopi attulit hoc Opus, tamquam sacrum sanctissimi viri in defensione gratiarum morientis testamentum; non videtur procul a vero Subnotationes factas quidem a Mercatore, sub finem ann. 451, quo habita est Ephesi synodus, sed in unum librum collectas impulsu Pientii, anno consequente; Mercatori quippe id procul dubio acciderit, quod curiosis solet, Opus diu expectatum avide legerit, cum primum accepit; lectum subnotaverit, et suo tempore Subnotationes in unum congesserit.

Interest lectoris tria hic observasse. Primum, nos quidem Subnotationes in octo capita partitos fuimus, sed secutos hac in re Mercatorem, qui solidem excerpta ex Juliani libris examinanda sibi proposuit; variis numeris singula capita, ipsumque Commonitorium distinxisse, ut si qua nobis aliquando citanda sint, tanto facilius reperiantur, quanto pluribus indicis designata fuerint. Alterum, ad singula Juliani excerpta Augustini responsionem (a), etiæ Mercator non apposuerit, a nobis tamen subiunctam, ut utriusque doctoris responsiones inter se compositæ mutuam sibi lucem refundant. Postremum, nusquam, vel apud Mercatorem, vel apud alios ejusdem operi auctores, plura per se arcana, quæ ad historiam Cœlestianam pertineant, contineri, ut merito quisplam hoc opusculum idcirco vocet, Mysterium heresis Cœlestianæ revelatum.

(a) Ad calcem relegandæ visu sunt nobis hæ responsiones, quo expeditior textus evadat. Ediz.